

Ölkəmiz regionda sabitliyi təmin edib

İlham ƏLİYEV: "Azərbaycan Avrasiya məkanında birləşdirici mərkəz kimi getdikcə daha böyük rol oynayır"

Bakının birləşdirici mərkəz rolunun arxasında qazanılmış böyük siyasi etimad və uğurlu çoxvektorlu xarici siyasət durur. Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına (QH) nümunəvi və uğurlu sədrliyi, BMT-dən sonra ikinci ən böyük təşkilat olan QH-nin institusional inkişafı yönündə atdığı tarixi addımlar ölkəmizin global səviyyədə təşkilatçılıq imkanlarını göstərdi. Eyni zamanda Türk Dövlətləri Təşkilatının güclənməsindəki aparıcı rolu, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və digər regional platformalarla qurduğu bərabərhüquqlu münasibətlər Bakını global diplomatiyanın əsas təşəbbüskar mərkəzlərindən birinə çevirib.

Dövlətimizin başçısının yuxarıda sözügedən nitqində qeyd etdiyi kimi, ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq formatları təhlükəsizlik sistemini birləşmə möhkəmləndirir. Azərbaycan beynəlxalq aləmdə ikili standartlara, ayrı-ayrı xətərlərə və bloklaşma siyasətinə qarşı çıxaraq qarşılıqlı hörmət və daxili işlərə qarışmamaq prinsiplərini müdafiə edir. Qlobal münəfişlərin artdığı, beynəlxalq hüququn böhran keçirdiyi bir dövrdə Azərbaycanın öz gücü ilə ərazi bütövlüyünü bərpa etməsi və dərhal sülh gündəliyi ilə çıxış etməsi ölkəmizin həm də global təhlükəsizlik arxitekturasına verdiyi ən böyük töhfədir. Bu fəal və suveren siyasət Azərbaycanın beynəlxalq arenadakı nüfuzunu sarsılmaz edir.

Cənubi Qafqaz regionunda təhlükəsiz əməkdaşlıq mühitinə geniş imkanlar yaradan Bakının global uğurlara uzanan yolu heç də hamar olmayıb. Müstəqilliyin ilk günlərindən etibarən Azərbaycan beynəlxalq hüququn işləmədiyini, ikiüzlü yanaşmaların adı qaydaya çevrildiyi bir realılıqla üz-üzə qaldı. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə qəbul etdiyi 4 qətnamə tam üç onillikdə, sadəcə, kağız üzərində qaldı. Qarabağ münəfişlərinin həlli üçün yaradılan ATƏT-in Minsk qrupu isə münəfişlərin nizamlamaq əvəzinə işğal faktını əbədləşdirməyə və status-kvonu qorumağa xidmət etdi.

6

Azərbaycan orta güc mərkəzinə çevrilir

Müasir dünya siyasətində etimad getdikcə daha qiymətli resursa çevrilir. Siyasi qarşıdurmaların dərinləşdiyi şəraitdə fərqli maraqlara malik dövlətlərlə dialoq aparmaq, tərəfdaşlar arasında əlaqələndirici rol oynamaq və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq üçün imkanlar yaratmaq xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Azərbaycanın diplomatik üstünlüyü də məhz bu imkanlardan irəli gəlir. Ölkəmiz bir-biri ilə rəqabət aparan müxtəlif tərəflərlə konstruktiv münasibətlər qurmaqla regional və beynəlxalq diplomatiyada özünəməxsus mövqə formalaşdırır. Qlobal nüfuzumuzu gücləndirən əsas amillərdən biri enerji təhlükəsizliyində tutduğumuz strateji yerdir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft boru kəməri, "Cənub qaz dəhlizi", TANAP və TAP kimi nəhəng layihələr Azərbaycanın Avro-

panın enerji təhlükəsizliyində etibarlı tərəfdaş kimi imicini möhkəmləndirib. Bu gün Azərbaycan yalnız "yaşıl enerji" resurslarının ixracatçısı deyil, həm də beynəlxalq enerji əməkdaşlığının mühüm iştirakçısıdır. Bərpaolunan enerji sahəsində həyata keçirilən layihələr isə ölkəmizin gələcək enerji bazarlarında mövqeyinin daha da güclənməsi üçün yeni perspektivlər yaradır.

Bütün bunlar Azərbaycanın enerji siyasətinin artıq yalnız milli resursların ixracı üzərində qurulmadığını,

istehsal, emal, logistika və beynəlxalq enerji aktivlərini əhatə edən daha geniş iqtisadi modelə çevrildiyini göstərir. Eyni zamanda ölkənin bərpaolunan enerji potensialının inkişaf etdirilməsi, yeni layihələrin həyata keçirilməsi və "yaşıl enerji" bağlantılarının yaradılması enerji sektorunun gələcək perspektivlərini genişləndirir. Ənənəvi enerji resursları ilə yeni enerji texnologiyalarının paralel inkişafı Azərbaycanın dəyişən global enerji bazarındakı mövqeyini daha da gücləndirir.

6

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Fransada baş verən kütləvi etirazlara və insan hüquqlarının pozulması hallarına münasibəti

Fransada təhsil sisteminin vəziyyətindən, yaşıy xərclərinin artmasından və sosial problemlərdən narazılıq zəminində başlayan etirazlar oktyabrın 17-də daha geniş coğrafiyanı əhatə edərək ölkənin müxtəlif şəhərlərinə yayılmışdır. Rəsmi məlumatlara görə, həmin gün nümayişlərdə 550 min nəfər iştirak etmişdir. Paris, Marsel, Lion və digər şəhərlərdə baş vermiş iğtişaclıq, yandırma və talanlar Emmanuel Makron rejiminin ictimai asayişin və vətəndaşların təhlükəsizliyinin qorunması sahəsində üzləşdiyi ciddi çətinlikləri nümayiş etdirir.

Xüsusilə hiddət doğuran məqam azyaşlıların polis zorakılığına məruz qalması barədə məlumatlardır. Məktəb şagirdlərinə qarşı dayanılmaz, gözyaşardıcı qazdan, rezin güllədən istifadə olunması, uşaqların fiziki zorakılığa məruz qalması barədə məlumatlar ciddi narahatlıq doğurur. Polis zorakılığı nəticəsində Lansda 15 yaşlı yeniyetmənin ölümü, Müluzda isə 17 yaşlı qızın bir gözünün görmə qabiliyyətini itirməsi xüsusilə sarsıdıcıdır.

4

Ermənistanın imitasiyası və vaxt qazanmaq cəhdləri sülh gündəliyinə etimadı sarsıdır

Ermənistanda keçirilən parlament seçkilərindən, yeni hökumətin formalaşmasından sonra sülh gündəliyində real və sürətli irəliləyişlərin olacağı gözlənilirdi. Ancaq son iki ayın təhlili göstərir ki, Paşinyan hökuməti bu istiqamətdə konkret və fundamental addımlar atmaq əvəzinə daha çox informasiya səs-küyünün yaradılmasına üstünlük verir və faktiki olaraq prosesi yubadır. 2025-ci ilin avqustunda Vaşinqtonda bərqərar olmuş de-fakto sülh çərçivəsində mühüm razılaşmalar əldə olunsada, real nəticələr nəzərə çarpmır. Hətta Bışkekədə Azərbaycan və Ermənistan liderləri arasında keçirilən görüşün konstruktiv atmosferdə baş tutmasına rəğmən vacib və strateji sahələrdə irəliləyiş əlaməti gözü dəymir.

Bu durğunluq fonunda Ermənistan rəhbərliyinin üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirməməsi sülh gündəliyini ləngidir və prosesə etimadı sarsıdır. Xüsusilə qeyd edilməlidir ki, Ermənistanın yeni konstitusiyasının layihəsi hələ də ictimaiyyətə təqdim edilməyib, hətta bu istiqamətdə referendumun keçirilməsi barədə müzakirələr də real müstəviyə keçməyib. Eyni zamanda regional kommunikasiyaların bərpası çərçivəsində TRİPP-in inşası üçün tenderlər barədə heç bir məlumatın olmaması və podratçının kimliyinin bəlli edilməməsi rəsmi İrəvanın ləngimə taktikasına üstünlük verdiyinin növbəti təsdiqidir.

4

COP17-yə evsahibliyi etməyə Ermənistanın mənəvi haqqı varmı?

4

İrəvanın manipulyasiyaları kövrək sülhü təhdid edir

Sülh müqaviləsinin imzalanması yolunda ən mühüm və prinsiplə maneə Ermənistanın konstitusiyası və onun preambulasındakı hüquqi ziddiyyətdir. Ermənistanın Müstəqillik Bəyannaməsinə istinad edən konstitusiyası bərbəzə Azərbaycanın suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə qarşı iddiaları özündə ehtiva edir. Azərbaycan tərəfi tam haqlı olaraq bəyan edir ki, gələcəkdə hər hansı revanshist ideyaların hüquqi bazasını ləğv etmək üçün Ermənistanın mövcud konstitusiyasında müvafiq dəyişikliklər edilməli, Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları bərdəlik aradan qaldırılmalıdır. Əks halda imzalanacaq hər hansı sənəd gələcəkdə hüquqi baxımdan zəif və təhlükəli olacaqdır.

Lakin Paşinyan bu barədə konkret addımlar atmaq və ümumxalq referendumu vasitəsilə əsas qanununa lazımi dəyişiklikləri reallaşdırmaq əvəzinə müxtəlif siyasi manipulyasiyalarla vaxt qazanır, cəmiyyətdə qeyri-müəyyənlik yaradır. Ermənistanın ədliyyə nazirinin yeni konstitusiyaya layihəsi ilə bağlı bəyanatlar verməsinə baxmayaraq, sənədin dərc olunması və ya geniş ictimai müzakirəyə çıxarılması istiqamətində real, əməli iş görülmür. Paşinyan gah daxili müxalifət və kilsə amilini bəhanə gətirərək referendum seçkilərdən sonrakı dövrə saxlamaqdan danışır, gah da yeni konstitusiyanın konkret olaraq hansı müddəaları əhatə edəcəyini açıqlayır.

7

Vətən müharibəsi

6 il əvvəl həmin gün

→ 7

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsində, "Sosial sığorta haqqında", "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların tənzimlənməsi və sahibkarların maraqlarının müdafiəsi haqqında" və "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci, 10-cu, 15-ci, 16-cı və 27-ci bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (I kitab), maddə 583 (Cild I); 2024, № 2, maddə 138, № 4, maddə 365, № 5 (I kitab), maddə 498, № 6 (I kitab), maddələr 630, 638, № 7, maddə 747, № 8, maddələr 932, 933, 934, № 10, maddə 1118, № 11, maddə 1182, № 12 (I kitab), maddə 1282, (II kitab), maddə 1345; 2025, № 2, maddə 96, № 3, maddə 214, № 4 (I kitab), maddələr 307, 315, 318, 322, № 5, maddələr 432, 441, № 6, maddələr 524, 536, № 7, maddələr 609, 618, № 8, maddələr 743, 744, № 11, maddə 1009, № 12 (I kitab), maddə 1118; 2026, № 1, maddələr 11, 14, 15, 16, 21, № 2, maddə 111, № 5 (I kitab), maddə 399, №6, maddə 488, № 7 (I kitab), maddələr 616, 619; Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 14 iyul tarixli 470-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. aşağıdakı məzmununda 67-1.6-cı maddə əlavə edilsin:
"67-1.6. Bu Məcəllədə texnologiyalar parklarının rezidentlərinə, o cümlədən texnologiyalar parkından کنار faaliyyət göstərən rezidentlərə şamil edilən və 2027-ci il yanvarın1-dən qüvvəyə minmiş vergi güzəştəli 2027-ci il yanvarın 1-dən texnologiyalar parkının rezidenti şəhadətnaməsini alan və qeyri-dövlət sektoruna aid edilən, eləcə də səhmlərinin və ya payların 51 və daha artıq faizi birbaşa və ya dolayısı ilə dövlətə məxsus olmayan texnologiyalar parkının rezidentlərinə münasibətdə tətbiq edilir.;"

1.2. 101.7-ci maddə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"101.7. Bu maddənin digər müddəalarından asılı olmayaraq texnologiyalar parkının rezidentlərinə, o cümlədən texnologiyalar parkından کنار faaliyyət göstərən rezidentlərinə bu faaliyyətin məqsədləri üçün çalşan fiziki şəxslərin müzdlu işdən əldə edilən aylıq gəlirlərinin gəlir vergisi 2027-ci il yanvarın 1-dən 20 il müddətində 0 faiz dərəcəsi ilə tutulur. Bu maddədə nəzərdə tutulan güzəşt iri sahibkarlıq subyektlərinə münasibətdə aşağıdakı şərtlər daxilində tətbiq edilir:

101.7.1. texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sahibkarlıq subyektlərinin təqvim ili ərzində ümumi gəlirlərində ixracdan əldə olunan gəlirlərin xüsusi çəkisi müəyyən edilən həddən az olmalıdır. Texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sahibkarlıq subyektlərinin təqvim ili ərzində ümumi gəlirlərində ixracdan əldə olunan gəlirlərin xüsusi çəkisinin minimum həddi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq edilir;

101.7.2. texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sahibkarlıq subyektləri tərəfindən malların (işlərin, xidmətlərin) ixracı zamanı həmin ixrac əməliyyatları üzrə əldə edilən gəlirlər (vəsaitlər) vergi ödəyicisinin Azərbaycan Respublikasında olan bank və digər ödəniş hesablarına köçürüldükdə,;"

1.3.102-ci maddə üzrə:

1.3.1. 102.1.21-ci və 102.1.21-1-ci maddələr aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"102.1.21. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) yaratdığı sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının rezidenti olan, hüquqi şəxs yaratmadən sahibkarlıq faaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxslərin sənaye və texnologiyalar parkındakı, o cümlədən texnologiyalar parkından کنار faaliyyətdən əldə etdikləri gəlir (müzdlu işdən gəlir istisna olmaqla) - normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq sənaye və texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini aldıqları tarixdən sonarə sənaye parklarının rezidentlərinə münasibətdə 10 il, texnologiyalar parklarının rezidentlərinə münasibətdə isə 20 il müddətinə. Bu maddədə nəzərdə tutulan güzəşt aşağıdakı şərtlər daxilində tətbiq edilir:

102.1.21.1. texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sahibkarlıq subyektlərinin təqvim ili ərzində ümumi gəlirlərində ixracdan əldə olunan gəlirlərin xüsusi çəkisi minimum həddi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq edilir;

102.1.21.2. texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sahibkarlıq subyektləri tərəfindən malların (işlərin, xidmətlərin) ixracı zamanı həmin ixrac əməliyyatları üzrə əldə edilən gəlirlər (vəsaitlər) vergi ödəyicisinin Azərbaycan Respublikasında olan bank və digər ödəniş hesablarına köçürüldükdə;

102.1.21.3. avadanlıqların, aparat-texniki vasitələrin ixracı həyata keçirildiyi halda həmin avadanlıqlara, aparat-texniki vasitələrə texnologiyalar parkının rezidenti olan vergi ödəyicisi tərəfindən yaradılmış və normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş qaydada qeydiyyat almış müəlliflik hüququnun obyektı olan qeyri-maddi aktivlər (o cümlədən program təminatı), innovasiya məhsulu və nou-hau integrasiya edildiyi və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) təsdiq edici sənədi əsasında əvədlənilən, aparat-texniki vasitənin üzərində əsaslı texnoloji dəyişiklik aparıldıqda. Avadanlıqların, aparat-texniki vasitələrin üzərində əsaslı texnoloji dəyişiklik aparılma-dan, yalnız digər şəxslərə məxsus program təminatının yük-lənməsi, qablaşdırma və ya sado quraşdırma əməliyyatlarından əldə edilən gəlirlərə bu maddədə nəzərdə tutulan azadolma şamil edilmir;

102.1.21-1. texnologiyalar parkının rezidentinin bu faaliyyət üzrə əldə olunan gəlirlərindən ödənilən dividend - texnologiya-lar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsinin alındığı tarixdən etibarən 20 il müddətinə. Bu maddədə nəzərdə tutulan güzəşt iri sa-hibkarlıq subyektlərinə münasibətdə aşağıdakı şərtlər daxilində tətbiq edilir:

102.1.21-1.1. texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sa-hibkarlıq subyektlərinin təqvim ili ərzində ümumi gəlirlərində ixracdan əldə olunan gəlirlərin xüsusi çəkisi müəyyən edilən həddən az olmalıdır. Texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sahibkarlıq subyektlərinin təqvim ili ərzində ümumi gəlirlərində ixracdan əldə olunan gəlirlərin xüsusi çəkisinin minimum həddi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq edilir;

102.1.21-1.2. texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sa-hibkarlıq subyektləri tərəfindən malların (işlərin, xidmətlərin) ixracı zamanı həmin ixrac əməliyyatları üzrə əldə edilən gəlirlər (vəsaitlər) vergi ödəyicisinin Azərbaycan Respublikasında olan bank və digər ödəniş hesablarına köçürüldükdə,;"

1.3.2. 102.1.27-ci maddəyə "faizi" sözləndən sonra "(2027-ci il yanvarın1-dən 10 il müddətinə iştirak payı və ya səhm mikro və kiçik sahibkarlıq subyekti olan "Startap" şəhadətnaməsi və ya texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış və digər faaliyyətlə məşğul olmayan hüquqi şəxsə aid olduqda 100 faizi)" sözləri əlavə edilsin;

1.3.3. 102.1.31-ci maddədə "3" rəqəmi "7" rəqəmi ilə əvəz edilsin;

1.3.4. 102.1.44-cü maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda102.1.45 - 102.1.50-ci maddələr əlavə edilsin:

"102.1.45. "Startap" şəhadətnaməsi və ya sənaye, yaxud texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış şəxs-lərə kraudfanding platforması vasitəsilə investisiya edən fiziki şəxslərin həmin investisiya nəticəsində əldə etdikləri qiymətli kağızların təqdim edilməsindən əldə olunan gəlirləri -2027-ci il yanvarın1-dən 10 il müddətinə;

102.1.46. bu Məcəllənin 102.1.45-ci maddəsində göstərilən (texnologiyalar parkının rezidentləri istisna olmaqla) iştirak pay-ları (səhmlər) üzrə fiziki şəxslərə ödənilən dividendlər -2027-ci il yanvarın1-dən 10 il müddətinə;

102.1.47. bu Məcəllənin 13.2.23-cü maddəsinin məqsədləri üçün royalti hesab edilmədən, "Startap" şəhadətnaməsi və ya texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış vergi ödəyiciləri tərəfindən bilavasitə öz faaliyyətlərinin təmin edil-məsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasında daimi nümayənde-liyi olmayan qeyri-rezident şəxslərdən alınan bulud hesablama, infrastruktur, platforma və program təminatı xidmətləri üzrə, ha-bələ təbiiqi proqramlaşdırma interfeysi xidmətləri üzrə qeyri-rezident şəxslərə edilən ödənişlər-2027-ci il yanvarın1-dən 20 il müddətinə. Alınan xidmətlər vergi ödəyicisi tərəfindən digər şəxslərə təkrar təqdim edildiyi halda bu maddədə nəzərdə tutu-lan azadolma tətbiq edilmir;

102.1.48. aşağıdakı şərtlər daxilində işçilərin pay (səhm) iş-tirakı planı haqqında müqavilələr qərvəsində əvəzsiz və ya güz-əştli şərtlərlə əldə etdiyi pay (səhm) üzrə gəlirlər (fayda), ha-bələ belə müqavilələr qərvəsində əldə edilən aktivin (payın, səhmin) digər şəxslərə təqdim edilməsindən yaranan gəlir-2027-ci il yanvarın1-dən 10 il müddətinə;

102.1.48.1. payı (səhmi) əldə olunan və təqdim edilən müəssisənin texnologiyalar parkının rezidenti olması və texno-lomiyalar parkının faaliyyətindən کنار faaliyyətlə məşğul ol-maması;

102.1.48.2. payı (səhmi) əldə edən işçinin çalışdığı müəssi-sədə əzi bir il ərzində faaliyyət göstərməsi;

102.1.48.3. payın (səhmin) vergidən azad edilən dəyəri hə-min payın (səhmin) xalis aktivlərin dəyərinə mütənəsib məbləği (müəssisənin aktivlərinin yemədin qiymətləndirilmə nəticəsində yaranan artım istisna olmaqla) qəbul olunur;

102.1.49. Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəllə-sində nəzərdə tutulmuş yüksəkixtisaslı miqrantların Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından کنارda yerləşən və ya qeydiyyatda olan qeyri-rezident şəxslərə bağlanmış əmək müqaviləsi qərvəsində xaricdən əldə etdikləri gəlirlər -2027-ci il yanva-rın1-dən 20 il müddətinə;

102.1.50. vənçur kapitalı fondları tərəfindən "Startap" şəha-dətnaməsini, sənaye, yaxud texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış mikro və kiçik sahibkarlıq subyektlərinə investisiyadan əldə edilən mənfəət üzrə həmin fondların iştirak-çılarına (səhmdarlarına, payçılarına) ödənilən dividendlər-2027-ci il yanvarın1-dən 10 il müddətinə,;"

1.3.5. aşağıdakı məzmununda 102.10-cu maddə əlavə edilsin:

"102.10. "İnvestisiya fondları haqqında" Azərbaycan Res-publikasının Qanununa uyğun olaraq müəyyən edilmiş akkreditə olunmuş investor tərəfindən "Startap" şəhadətnaməsi və ya sə-naye, yaxud texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış rezident hüquqi şəxslərin emissiya edilmiş səhmlərinin əldə edilməsi və ya əlavə maya qoyuluşu ilə iştirak paylarının əldə edilməsi üzrə investisiya məbləğləri 2027-ci il yanvarın1-dən 10 il müddətinə aşağıdakı şərtlər daxilində fərdi sahibkarn ver-gi tutulan ümumi gəlirlərdən çıxılır:

102.10.1. fərdi sahibkarn gəlirlərindən çıxılan məbləği onun müvafiq hesabat ili üzrə vergi tutulan ümumi gəlirlərinin (xərclər çıxıldıqdan sonra) 50 faizindən çox olmamalıdır;

102.10.2. investisiya qoyuluşunu həyata keçirən fiziki şəxs investisiya cəlb edən hüquqi şəxsin təsisçiləri (payçıları) və ya icra orqanının rəhbərləri ilə bu Məcəllənin 18-ci maddəsinə əsas-en qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxs olmamalıdır;

102.10.3. investisiya qoyuluşunu həyata keçirən fiziki şəxs bu investisiya nəticəsində hüquqi şəxsin nizamnamə kapitalında birbaşa və ya dolayısı ilə 50 faiz və ondan daha çox iştirak payı-na (səhmə) və ya səvərmə hüququna malik olmamalıdır (bu məhdudiyyət vənçur kapitalı fondlarına qoyulan vəsaitə aid edil-mir);

102.10.4. əldə edilmiş iştirak payı (səhm) investisiyanın qo-yulduğu tarixdən etibarən azı 3 il müddətində fəsiləsiz olaraq fi-ziki şəxsin mülkiyyətində saxlanılmalıdır;

102.10.5. investisiya qoyulan müəssisə hesabət ili bitdikdən sonra 1 ay müddətində alınmış vəsaitin təyinatı üzrə xərcləndi-yini təsdiq edən sənədləri (alqı-satqı müqavilələri, təhvil-təslim aktları, ödəniş tapşırıqları, ödəniş xidməti təchizatçıların çıxarış-ları və s.) investisiyanı yatanrən şəxsə təqdim etməlidir. Bu maddə üzrə fiziki şəxsin vergi tutulan gəlirdən çıxılan məbləği investisiyanı əldə edən şəxsin həmin investisiya məbləğini xər-cədləri hissədə həyata keçirilir;

102.10.6. sənaye parklarında innovasiya və texnoloji yeni-liklər üzrə qoyulacaq investisiyalarla bağlı müvafiq icra haki-miyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən mü-vafiq təsdiqedicici sənəd təqdim edilir,;"

1.4. 106-cı maddə üzrə:

1.4.1. 106.1.13-cü və 106.1.13-1-ci maddələr aşağıdakı re-daksiyada verilsin:

"106.1.13. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən et-di-yi orqanın (qurumun) yaratdığı sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının rezidenti olan hüquqi şəxslərin sənaye və texnolog-iyalar parkındakı, o cümlədən texnologiyalar parkından کنار faaliyyətdən əldə etdikləri gəlir - normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq sənaye və texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətna-məsini aldıqları tarixdən etibarən sənaye parklarının rezidentlə-rinə münasibətdə 10 il, texnologiyalar parklarının rezidentlərinə münasibətdə isə 20 il müddətinə. Bu maddədə nəzərdə tutulan güzəşt aşağıdakı şərtlər daxilində tətbiq edilir:

106.1.13.1. texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sa-hibkarlıq subyektlərinin təqvim ili ərzində ümumi gəlirlərində ix-racdan əldə olunan gəlirlərin xüsusi çəkisi müəyyən edilən həd-dən az olmalıdır. Texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sa-hibkarlıq subyektlərinin təqvim ili ərzində ümumi gəlirlərində ixracdan əldə olunan gəlirlərin xüsusi çəkisinin minimum həddi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qur-um) tərəfindən təsdiq edilir;

106.1.13.2. texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sa-hibkarlıq subyektləri tərəfindən malların (işlərin, xidmətlərin) ixra-cı zamanı həmin ixrac əməliyyatları üzrə əldə edilən gəlirlər

(vəsaitlər) vergi ödəyicisinin Azərbaycan Respublikasında olan bank və digər ödəniş hesablarına köçürüldükdə;

106.1.13.3. avadanlıqların, aparat-texniki vasitələrin ixracı həyata keçirildiyi halda həmin avadanlıqlara, aparat-texniki vasi-tələrə texnologiyalar parkının rezidenti olan vergi ödəyicisi tərə-findən yaradılmış və normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş qaydada qeydiyyat almış müəlliflik hüququnun obyektı olan qeyri-maddi aktivlər (o cümlədən program təminatı), innovasiya məhsulu və nou-hau integrasiya edildiyi və ya müvafiq icra ha-kimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) təsdiq edici sənədi əsasında əvədlənilən, aparat-texniki vasitənin üzə-rində əsaslı texnoloji dəyişiklik aparıldıqda. Avadanlıqların, apa-rat-texniki vasitələrin üzərində əsaslı texnoloji dəyişiklik aparıl-madan, yalnız digər şəxslərə məxsus program təminatının yük-lənməsi, qablaşdırma və ya sado quraşdırma əməliyyatlarından əldə edilən gəlirlərə bu maddədə nəzərdə tutulan azadolma şa-mil edilmir;

106.1.13-1. texnologiyalar parkının rezidentinin bu faaliyyət üzrə əldə olunan gəlirlərindən ödənilən dividend - texnologiya-lar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsinin alındığı tarixdən etibar-ən 20 il müddətinə. Bu maddədə nəzərdə tutulan güzəşt iri sa-hibkarlıq subyektlərinə münasibətdə aşağıdakı şərtlər daxilində tətbiq edilir:

106.1.13-1.1. texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sa-hibkarlıq subyektlərinin təqvim ili ərzində ümumi gəlirlərində ixracdan əldə olunan gəlirlərin xüsusi çəkisi müəyyən edilən həddən az olmalıdır. Texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sahibkarlıq subyektlərinin təqvim ili ərzində ümumi gəlirlərində ixracdan əldə olunan gəlirlərin xüsusi çəkisinin minimum həddi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qur-um) tərəfindən təsdiq edilir,;"

106.1.13-1.2. texnologiyalar parkının rezidenti olan iri sa-hibkarlıq subyektləri tərəfindən malların (işlərin, xidmətlərin) ixracı zamanı həmin ixrac əməliyyatları üzrə əldə edilən gəlirlər (vəsaitlər) vergi ödəyicisinin Azərbaycan Respublikasında olan bank və digər ödəniş hesablarına köçürüldükdə,;"

1.4.2. 106.1.19-cu maddəyə "faizi" sözləndən sonra "(2027-ci il yanvarın1-dən 10 il müddətinə iştirak payı və ya səhm mikro və kiçik sahibkarlıq subyekti olan "Startap" şəhadətnaməsi və ya texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış və di-gər faaliyyətlə məşğul olmayan hüquqi şəxsə aid olduqda 100 faizi)" sözləri əlavə edilsin;

1.4.3. 106.1.23-cü maddədə "3" rəqəmi "7" rəqəmi ilə əvəz edilsin;

1.4.4. 106.1.36-cı maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 106.1.37-106.1.41-ci maddələr əlavə edilsin:

"106.1.37. "Startap" şəhadətnaməsi və ya sənaye, yaxud texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış şəxs-lərə kraudfanding platforması vasitəsilə investisiya edən hüquqi şəxslərin həmin investisiya nəticəsində əldə etdikləri qiymətli kağızların təqdim edilməsindən əldə olunan gəlirləri - 2027-ci il yanvarın1-dən 10 il müddətinə;

106.1.38. bu Məcəllənin 106.1.37-ci maddəsində göstərilən (texnologiyalar parkının rezidentləri istisna olmaqla) iştirak pay-ları (səhmlər) üzrə hüquqi şəxslərə ödənilən dividendlər - 2027-ci il yanvarın1-dən 10 il müddətinə;

106.1.39. bu Məcəllənin 13.2.23-cü maddəsinin məqsədləri üçün royalti hesab edilmədən, "Startap" şəhadətnaməsi və ya texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış vergi ödəyiciləri tərəfindən bilavasitə öz faaliyyətlərinin təmin edil-məsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasında daimi nümayənde-liyi olmayan qeyri-rezident şəxslərdən alınan bulud hesablama, infrastruktur, platforma və program təminatı xidmətləri üzrə, ha-bələ təbiiqi proqramlaşdırma interfeysi xidmətləri üzrə qeyri-rezident şəxslərə edilən ödənişlər - 2027-ci il yanvarın1-dən 20 il müddətinə. Alınan xidmətlər vergi ödəyicisi tərəfindən digər şəxslərə təkrar təqdim edildiyi halda bu maddədə nəzərdə tutu-lan azadolma tətbiq edilmir;

106.1.40. texnologiyalar parkının rezidenti olan və texno-lomiyalar parkının faaliyyətindən کنار faaliyyətlə məşğul olma-yı cəlb edilməsi zamanı iştirak paylarının (səhmlərin) nominal dəyərin-dən yuxarı qiymətə təqdim edilməsi (yerləşdirilməsi) nəticəsində əldə edilən gəlir (müəssisənin aktivlərinin yemədin qiymət-ləndirilməsi üzrə yaranan dəyər artımına mütənəsib dəyər istis-na olmaqla) - 2027-ci il yanvarın 1-dən 10 il müddətinə. İştirak payının (səhmlərin) nominal dəyərinə yuxarı qiymətə təqdim edilməsi ilə bağlı dəyər artımı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı-n müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq edilir;

106.1.41. vənçur kapitalı fondları tərəfindən "Startap" şə-hadətnaməsini, sənaye, yaxud texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış mikro və kiçik sahibkarlıq subyek-tlərinə investisiyadan əldə edilən mənfəət, habelə həmin mənf-əot üzrə ödənilən dividendlər - 2027-ci il yanvarın1-dən 10 il müddətinə,;"

1.4.5. aşağıdakı məzmununda 106.11-ci maddə əlavə edilsin:

"106.11. "İnvestisiya fondları haqqında" Azərbaycan Res-publikasının Qanununa uyğun olaraq müəyyən edilmiş akkreditə olunmuş investor tərəfindən "Startap" şəhadətnaməsi və ya sə-naye, yaxud texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış rezident hüquqi şəxslərin emissiya edilmə səhmlərinin əldə edilməsi və ya əlavə maya qoyuluşu ilə iştirak payların əldə edilməsi üzrə investisiya məbləğləri 2027-ci il yanvarın1-dən 10 il müddətinə aşağıdakı şərtlər daxilində müəssisənin vergitu-tulan ümumi gəlirlərdən çıxılır:

106.1.12. müəssisənin gəlirlərdən çıxılan məbləğ onun mü-vafiq hesabət ili üzrə vergi tutulan ümumi mənfəətinin 50 faizin-dən çox olmamalıdır;

106.1.12.1. investisiya qoyuluşunu həyata keçirən hüquqi şəxs investisiya cəlb edən hüquqi şəxsin təsisçiləri (payçıları) və ya icra orqanının rəhbərləri ilə bu Məcəllənin 18-ci maddəsinə əsas-en qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxs olmamalıdır;

106.1.13. investisiya qoyuluşunu həyata keçirən hüquqi şəxs bu investisiya nəticəsində hüquqi şəxsin nizamnamə kapitalında birbaşa və ya dolayısı ilə 50 faiz və ondan daha çox iştirak payı-na (səhmə) və ya səvərmə hüququna malik olmamalıdır (bu məhdudiyyət vənçur kapitalı fondlarına qoyulan vəsaitə tətbiq edilmir);

106.1.14. əldə edilmiş iştirak payı (səhm) investisiyanın qo-yulduğu tarixdən etibarən azı 3 il müddətində fəsiləsiz olaraq hüquqi şəxsin mülkiyyətində saxlanılmalıdır;

106.1.15. investisiya yatrınrən müəssisə hesabət ili bitdikdən sonra 1 ay müddətində alınmış vəsaitin təyinatı üzrə xərcləndi-yini təsdiq edən sənədləri (alqı-satqı müqavilələri, təhvil-təslim aktları, ödəniş tapşırıqları, ödəniş xidməti təchizatçıların çıxarış-ları və s.) investisiyanı yatanrən şəxsə təqdim etməlidir. Bu

maddə üzrə hüquqi şəxsin vergi tutulan ümumi gəlirlərindən çıxı-lan məbləğ investisiyanı əldə edən şəxsin həmin investisiya məbləğini xərclədiyi hissədə həyata keçirilir;

106.11.6. sənaye parklarında innovasiya və texnoloji yeni-liklər üzrə qoyulacaq investisiyalarla bağlı müvafiq icra haki-miyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən mü-vafiq təsdiqedicici sənəd təqdim edilir,;"

1.5. 113-cü maddənin mətni 113.1-ci maddə hesab edilsin və həmin maddəyə aşağıdakı məzmununda 113.2-ci maddə əlavə edilsin:

"113.2. Vergi ödəyiciləri tərəfindən innovasiya məhsulunun hazırlanması qərvəsində bilavasitə aparılan, habelə "Startap" şəhadətnaməsi almış şəxslərə, sənaye və texnologiyalar parkının rezidentlərinə və alı təhsil və elmi-tədqiqat müəssisələrinə sifa-rış edilən elmi-tədqiqat, layihə-axtarış və təcrübə-konstruktor iş-lərinə nəğdsiz qaydada cəkilən əməliyyat xərcləri (əsas vəsait-lərin və qeyri-maddi aktivlərin alınması istisna olmaqla) 2027-ci il yanvarın1-dən 10 il müddətinə 2,5 əmsal tətbiq edilməklə hə-min hesabət ili üzrə vergi ödəyicisinin vergi tutulan gəlirlərdən çıxılır. Sifarişçi ilə elmi-tədqiqat, layihə-axtarış və təcrübə-kon-struktor işlərinə icra edən şəxsin bu Məcəllənin 18-ci maddəsinə əsasən qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxslər olduğu hallarda, hə-min şəxslər arasında həyata keçirilən əməliyyatlara bu maddədə nəzərdə tutulan 2,5 əmsal tətbiq edilmir. Bu maddədə nəzərdə tutulan xərclərin dairəsi və iziqatmətləri, habelə texnoloji və sə-naye uğursuzluqlarının nəticəsindən təsdiqi proseduru və qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qur-um) tərəfindən təsdiq edilir,;"

1.6. aşağıdakı məzmununda 114.3-4-cü maddə əlavə edilsin:

"114.3-4. Elmi-tədqiqat, layihə-axtarış və təcrübə-konstruk-tor işlərində istifadə edilən və ayrıca uçotu aparılan məşinlər, avadanlıqlar və hesablama texnikası üzrə amortizasiya ayrıma-lar-ı 2027-ci il yanvarın 1-dən 10 il müddətinə bu Məcəllənin 114.3.2-ci və 114.3.2-1-ci maddələri ilə müəyyən olunmuş amortizasiya normalarına 2 əmsal tətbiq edilməklə gəlirdən çıxı-la bilər. Bu halda bu Məcəllənin 114.3-2-ci və 114.3-3-cü mad-dələri tətbiq edilmir,;"

1.7. 164.1.64-cü maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 164.1.65-ci maddə əlavə edilsin:

"164.1.65. bu Məcəllənin 13.2.23-cü maddəsinin məqsədlə-ri üçün royalti hesab edilmədən, "Startap" şəhadətnaməsi və ya texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış vergi ödəyiciləri tərəfindən bilavasitə öz faaliyyətlərinin təmin edil-məsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasında daimi nümayənde-liyi olmayan qeyri-rezident şəxslərdən alınan bulud hesablama, infrastruktur, platforma və program təminatı xidmətləri üzrə, ha-bələ təbiiqi proqramlaşdırma interfeysi xidmətləri - 2027-ci il yanvarın1-dən 20 il müddətinə. Alınan xidmətlər vergi ödəyici-si tərəfindən digər şəxslərə təkrar təqdim edildiyi halda bu mad-dədə nəzərdə tutulan azadolma tətbiq edilmir,;"

1.8. 168.1.5-cı maddənin doqquzuncu abzası aşağıdakı re-daksiyada verilsin:

"kompüter, internet və digər elektron şəbəkələr, elektron poçt və digər oxşar vasitələrə xidmətlərin göstərilməsi, yaxud bu cür şəbəkələrdən və ya xidmətlərdən istifadə hüququnun verilməsi, o cümlədən bu şəbəkələrin, sistemlərin və program tə-minatının elektron şəbəkələr vasitəsilə məsafədən idarə edilmə-si, onlara məsafədən texniki dəstək, rəqəmsal məşayət və fəsi-ləşizliyin program səviyyəsinə təmin edilməsi xidmətləri (aparat-texniki vasitələrə, avadanlıqlara və şəbəkələrə bilavasitə yerində fiziki müdaxilə tələf edən quraşdırma, istismar, tex-niki xidmət və təmir işləri istis

Leyla Əliyeva Səmərqənddə "Uşağın gözü ilə dünya" sərgisi və İmam əl-Buxari memorial kompleksi ilə tanış olub

Özbəkistanın Səmərqənd şəhərində keçirilən "Uşaqların rifahına investisiya: gələcək nəsillərin dayanıqlı və ədalətli inkişafına doğru" Ümumdünya Sammiti çərçivəsində "Uşağın gözü ilə dünya" sərgisi təşkil edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva oktyabrın 22-də sərgi ilə tanış olub.

Qeyd edək ki, sərgi Özbəkistanda ana və uşaq sağlamlığının qorunması, təhsil, reabilitasiya, inklüzivlik və uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahələrində həyata keçirilən islahatlara həsr olunub.

Ekspozisiya uşağın doğulduğu andan müstəqil həyata qədəm qoymasına qədər inkişaf mərhələlərini əhatə edən 13 tematik bölmə və interaktiv zonadan ibarətdir. Burada erkən uşaqlıq dövründə sağlamlığın qorunması, ailələrə sosial dəstək, reabilitasiya xidmətləri, inklüziv təhsil və uşaqların hüquqlarının təmin olunması istiqamətində görülən işlər təqdim edilib.

Sonra Leyla Əliyeva İmam əl-Buxarinin memorial kompleksini ziyarət edib.

Leyla Əliyevaya islam dünyasının görkəmli alimlərindən biri, hədis elminin ən nüfuzlu nümayəndələrindən olan İmam Məhəmməd ibn İsmayıl əl-Buxarinin (810-870) elmi irsinin öyrənilməsi və təbliği məqsədilə yaradılmış müasir kompleks barədə məlumat verilib. Qeyd olunub ki, genişmiqyaslı yenidənqurma işlərindən sonra kompleks mühüm mədəni-maarifləndirici və turizm mərkəzinə çevrilib. Burada zəvvarların və

xarici turistlərin qəbulu, eləcə də islamın mədəni və elmi irsi-

nin öyrənilməsi üçün zəruri şə-

rait yaradılıb.

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının gələcəyə baxış prizması: dəyişən dünyada İƏT-in missiyasına yeni yanaşma

Mərkəş Krallığının Rabat şəhərində hicri-qəməri təqviminə görə 1389-cu il Rəcəb ayının 12-də (1969-cu il 25 sentyabr) "İslam Konfransı Təşkilatı" adı ilə fəaliyyətə başlamış İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) yaradılmasından 57 il ötür.

Hər bir müsəlman üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən bu ildönümü münə bir neçə həftə əvvəl İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi səlahiyyətlərinin icrasına başladığı tarixlə üst-üstə düşür ki, bu da mənə olan böyük etimad, həmçinin İslam ümmətinin ümid bəslədiyi təşkilatın missiyasını və məsuliyyətini yerinə yetirmək özünü artıran dərin rəmzi mənə daşıyır.

Bu ildönümündə biz İƏT-in yaranmasını ehtiramla xatırlayıq. Çünki bu hadisə müqəddəs Əl-Qəsa məscidinin qəsdən od vurularaq yandırılmasının müsəlman ümmətini sarsıtdığı və bu hadisədən sonra İslam aləminin bir araya gələrək müqəddəs məkanlarını qorumaq iradəsinin oyandığı tarixlə bağlıdır.

Təşkilatımız Allahın mərhəməti ilə Fələstin məsələsinə bundan sonra da dəstək verməyi və onun əsas prinsiplərini müdafiə etməyi - Fələstin xalqının hüquqlarını qorumaq və 1967-ci il 4 iyun şərhədləri daxilində, paytaxtı Əl-Qüds əl-Şərif olmaqla müstəqil və suveren dövlət qurumları yolunda onları dəstəkləmişdir.

Bu məsələ İƏT-in missiyasının əsas məqsədi olmaqla yanaşı, onun kollektiv məsuliyyət üfüqləri siyasi fəaliyyətlə bərabər, iqtisadi, mədəni, sosial və elmi əməkdaşlıq sahələrini də əhatə edərək genişlənməmişdir.

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının bir ideya kimi başlayan, onu təsis edənlərin səyləri və üzv dövlətlərin dəstəyi ilə inkişaf edən tarixinə nəzər salan hər bir kəs təşkilatın Nizamnaməsini, prinsiplərini və məqsədlərini rəhbər tutaraq, öz tələblərinin ədalətliyyətinə arxalanaaraq, haqqın və bərabərliyin tərəfində duraraq, həmçinin başqalarını anlamaq və onlara hörmət etmək öhdəliyinə sadıq qalaraq ali məqsədinə - İslam həmrəyliyinə gücləndirilməsinə və İslam dünyasının müxtəlif məsələlərində vahid mövqenin qorunub saxlanılmasına sadıq qaldığını görə bilər. Bu yanaşma bir çox sahələrdə əldə olunan nailiyyətlərdə - inkişafın dəstəklənməsində, sosial həmrəyliyin möhkəmləndirilməsində, yoxsulluqla mübarizədə, sosial təcrüd və marginalaşdırma ilə mübarizədə, həmçinin ailə dəyərlərinin təşviqində öz əksini tapmışdır. İƏT bu kontekstdə humanitar ehtiyacların qarşılınmasında, İslam dünyasının bir çox bölgələrində və onun hüddüdlərindən kənarda qaçqınlar və məcburi köçkünlər üçün ləyaqətli yaşayış şəraitinin dəstəklənməsində həlledici rol oynayıb.

Təşkilat üzv olmayan dövlətlərdəki müsəlman icmalarının fəaliyyətini dəstəkləmiş, ölkələrimizin bir çoxunu cənginə almış ekstremizm və radikalizm dalğasına qarşı mübarizəyə töhfə vermişdir.

İslamofobiya qarşı mübarizədə İƏT Qərbi ölkələrdə və dairələrində fəal tərəfdaş kimi öz mövqeyini möhkəmləndirmişdir. Təşkilat öz tələblərinin ədalətliyyətinə görə ehtiram qazanıb. Bu ədalətlik bir çox hallarda dinc-yanaşı yaşayışı və nifrətin rodd edilməsinin təşviqinə daha əlverişli mühit yaratmaq məqsədilə İƏT-in çağırışlarına cavab olaraq atılan əməli addımlarla özünü sübut edib.

Onilliklər ərzində bu məsələlər müstəsna mövqə qazanmaqda İƏT-ə kömək edib, onu İslamın ali prinsiplərindən və mötədiyyətlə əsaslanan dəyərlərindən qaynaqlanan ortaq kimlik çərçivəsində bir araya gəlmək, bəhrənlərə qarşı mübarizə aparmaq və müvafiq həll yolları tapmaq üçün yeganə quruma və ən ideal platformaya çevirmişdir.

İƏT-in oynadığı bu tarixi rol hazırda daşdığı məsuliyyətin yükünü daha dərinlən dərk etməyə imkan verir. Bu, məni təşkilatın sağlamlıq prinsiplərinə və mötəbər istinad mənbələrinə sadıq qalmaqla yanaşı, global və regional çağırışlarla mübarizədəki rolunun tələblərinə cavab verən yeni baxış formalaşdırmağa sövə edir. İƏT məhz bu prinsiplər vasitəsilə öz imkanlarını və təcrübəsini İslam ümmətinin xeyrinə və rifahına yönəldib, habelə üzv dövlətlər arasında həmrəyliyi daha da möhkəmləndirə bilər.

Bu gün İƏT dərinləşən regional gərginliklərin daha da kəskin hal aldığı beynəlxalq qütbləşmələr, ildən-ilə artan iqtisadi çətinliklər, həmçinin əvvəllər daha kasıb ölkələrin və ən həssas, müdafiəsiz qrupların ödədiyi kəskin humanitar və ekoloji bəhrənlər fonunda çox çətin bir imtahanla üz-üzədir. Dünya miqyasında baş verən sürətli və misli görünməmiş dəyişikliklər, - yeni texnologiyaların gündəlik həyatımıza daxil olması və onların özü ilə gətirdiyi, neinki resursların tükenən və bu dəyişikliklərlə ayaqlaşmaq imkanlarını məhdudlaşdıraraq bəhrənlərin təsirinə məruz qalmış müsəlman ələmi, hətta böyük dövlətlərin belə öhdəsindən gəlməkdə çətinlik çəkdiyi bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqəli çağırışlar, - bu məsuliyyətin yükünü daha da artırır.

Dörd qitədə 57 ölkəni əhatə edən və iki milyarddan çox müsəlman, o cümlədən üzv olmayan dövlətlərdəki müsəlman icmalarını təmsil edən İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı bu gün baş verən sürətli global dəyişikliklərlə ayaqlaşmaq məcburdur. Təşkilat bunu nəzərdən qaçırmaması mümkün olmayan vətəndaş müharibələri, siyasi həssaslıq, iğtişaclıq və zəif iqtisadi strukturlar kimi tarixi irsi çiyinlərində daşıyaraq edir.

İƏT Allahın mərhəməti ilə bu məsuliyyəti özüni götürmək üçün zəruri institusional, insani və maddi potensiala malikdir. Təşkilat öz çətinliyi altında fəaliyyət göstərən 44 quruma, o cümlədən köməkçi, tərmə, ixtisaslaşmış və müstəqil təşkilatlara, həmçinin Baş Katibliyin Nyu York, Cenevrə, Brüssel, Ramal-

lah, Bağdad, Moqadişo, Niamey və Kabildəki 8 nümayəndəliyinə arxalanır. Bu institusional şəbəkə İƏT-i dünyanın bütün bölgələrində mövcudluğunu gücləndirən çoxsaylı imkanlarla təmin edir. Hər tərəfli platforma kimi İƏT-ə üzv dövlətlərin zənginliyini və onların böyük insani potensialını nəzərə alsaq, bu şəbəkə təşkilatın yeni proseslərə ayaqlaşmaq bacarığına olan inamın təməlini təşkil edir. Kəskinləşən bəhrənlər fonunda biz də öz növbəmizdə təşkilatın fəaliyyətinin səmərəliliyinə yaranan şübhələr aradan qaldırılmalıdır.

Bu kontekstdə qarşımızdakı 5 il ərzində reallaşdırmağa çalışdığımız məqsədi aydındır. Mən fəaliyyətdə öncüllüyə, səmərəliliyə, idarəetməyə, şəffaflığa, innovasiyaya və təşəbbüskarlığa əsaslanan, hadisələrə, sadəcə, izləmək deyil, onların həlli yollarının tapılmasına töhfə verə bilən aparıcı və nüfuzlu təşkilat formalaşdırmağa çalışacağam. Təşkilat üzv dövlətlərə xidmət göstərməkdə, onların haqq işini müdafiə etməkdə, beynəlxalq mövqeyini gücləndirməkdə, həmçinin təhlükəsizliyin, sülhün və inkişafın möhkəmləndirilməsinə töhfə verən səmərəli tərəfdaşlıqlar qurmaqda təsirli malik olacağıq.

Bu gün bizdən üzv dövlətlərin plan və tapşırıqlarının, onların təşkilatda islahat aparılması ilə bağlı təxirəsalınmaz tələbinin icrasını irəlilətmək, onun bir çox sahələrdəki keçmiş uğurlarına və müxtəlif məqamlarda qazandığı nailiyyətlərə söykənmək tələb olunur. Fələstin məsələsi və Fələstin xalqının hüquqları təşkilatın fəaliyyətinin əsas prioritetləri olaraq qalacaq. İslamofobiya və nifrət nitqi ilə mübarizə, proaktiv diplomatiya və münaqişələrdə vasitəçilik, rəqəmsal və texnoloji transformasiyaya dəstək, sünii intellekt inqilabından yararlanmaq, həmçinin yoxsulluq və aclıqla mübarizə qarşısında illərdə də İƏT-in əsas prioritetləri sırasında olacaq.

Bu prioritetlərin təməlinə daha firavan gələcəyin qurulmasına aparən ən səmərəli mexanizmi kimi insan kapitalına sarmayə yatırılması dayanır. Bu, təhsilə, elmi tədqiqatlara, innovasiyaya, bilik iqtisadiyyatına xüsusi diqqət yetirməklə, gənclərin və qadınların inkişafı töhfə verən imkanlarını genişləndirməklə, beləliklə, İslam aləminin insani potensialını möhsuldar və nüfuzlu qüvvəyə çevirməklə həyata keçiriləcək.

Bununla bağlı digər məsələ iqtisadi və inkişaf amilləridir. Çünki ölkələrimizin insani, təbii və maliyyə potensialından kollektiv faydalana arzulanan səviyyədən aşağıdır. Bu səbəbdən üzv dövlətlərdə məsləhətləşərək inteqrasiyanı, ticarəti, İƏT daxilində sarmayələri və dövlət-özəl sektor tərəfdaşlığını gücləndirmək üçün əməli baxış formalaşdırmaq, bununla da ölkələrimizin zəngin resurslarını artırıb və davamlı inkişafı dəstəkləyən, xalqlarımıza birbaşa fayda gətirən imkanlara çevirmək üçün təşkilatın iqtisadi sammitini keçirmək üzərində işləyəcəyik.

Bu prioritetlərə nail olmaq və islahatları həyata keçirmək üzv dövlətlərin İƏT çətinliyi altında həmrəyliyi tələb edir. Bu, təşkilatın məqsədlərinə çatmaq üçün onun təməl prinsiplərinə əməl olunmasını, birgə baxış və əlaqələndirilmiş mövqelər vasitəsilə İslam aləminin beynəlxalq platformalarda nüfuzun və təsirinin artırılmasını, səsini eşidilməsinin təmin olunmasını tələb edir.

Bu kollektiv fəaliyyəti dəstəkləmək və onun beynəlxalq üfüqlərini genişləndirmək üçün mən öz ölkəmdə, Birləşmiş Millətlər Təşkilatında və başqa yerlərdə müxtəlif vəzifələrdə topladığım təcrübəni beynəlxalq tərəfdaşlığı möhkəmləndirmək, bir sıra diplomatik və inkişaf mexanizmləri vasitəsilə regional və global səviyyədəki tərəfdaş təşkilatlarla inteqrasiyanı təşviq etmək üçün səfərbər etməyə söz verirəm.

Bu öhdəlik mənim başqalarına açıq olmağın, təcrübə mübadiləsinin və dialoqa üstünlük verməyinin yalnız İslam aləminin coğrafi sərhədləri ilə məhdudlaşmayan, əksinə, onların hüddüdlərindən kənara çıxaraq üzərində qurula biləcək və istifadə olunacaq global uğur modelinə çevrilən müvəffəqiyyətin mühüm amilləri olmasına dair möhkəm inamımdan qaynaqlanır. Belə bir model dünyaya göstərə bilər ki, müsəlman ələmi global səviyyədə davamlı inkişafa müstəsna töhfə vermək üçün lazımı nüfuz və gücə malikdir.

Şübhəsiz ki, bu öhdəlik təşkilatın fəaliyyətini və mesajını işıqlandıran, uzun müddətdir qarayaxma kampaniyaları və nifrətin qızışdırılması ilə üzlaşan müsəlmanların və İslam aləminin həqiqi surətini çatdıran siyasi və media müzakirəsinə tələb edir.

Mənə göstərdikləri etimad və dəstəyə görə İƏT-ə üzv dövlətlərin liderlərinə minnətdarlığımı bildirir, bu etimadı doğrultmaqda onların davamlı dəstəyini səbirsizliklə gözləyirəm. Mən təşkilatımızın əldə etdiyi uğurlara əsaslanaraq, nailiyyətlərdən və çağırışlardan çıxarılacaq dərslərlə zəngin onillikləri əhatə edən bir yola qədəm qoyaraq, onun enerjisini səfərbər etməkdə qətiyyətliyəm. Gətdiyin yolun özəməti yalnız əldə etdiyən nailiyyətlərdə deyil, həm də mənevləri dəf etmək, imkanlardan yararlanmaq və qətiyyətimizi bir daha bəyan etmək bacarığındadır ki, biz yenidən formalaşan dünyada ümmətimizə yalnız bunun sayəsində layiq gələcək qura bilirik.

İsmail Üld Şeyx ƏHMƏD, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi

İslam maliyyəsi: şəffaf, rəqabətə davamlı və səmərəli

O, ölkəmizə əlavə investisiya cəlb etmək və iqtisadiyyatı şaxələndirmək sarıdan gərəklidir

Bakıda III İslam Maliyyə Forumunun keçirilməsi Azərbaycanca alternativ maliyyələşmə mexanizmlərinin inkişafı baxımından aktual hadisədir. Belə ki, ölkənin xarici investisiyalara ehtiyacı, neft-dənəkar sahənin genişləndirilməsi, kiçik və orta biznesin maliyyə resurslarına çıxışının yaxşılaşdırılması yeni maliyyə xidmətlərinin inkişafını zəruri edir. İslam maliyyəsi isə bu istiqamətdə müəyyən imkanlar yaratma bilər.

İslam maliyyəsinin Azərbaycanda inkişafı ilə bağlı müzakirələrə 2024-cü ildən başlanılıb. Həmin il noyabrın 13-də Bakıda keçirilən ilk İslam Maliyyə Forumunda islam bankçılığı, maliyyə məhsulları, sahibkarlığın maliyyələşdirilməsi və bu sahənin hüquqi əsasları müzakirə olub. Tədbirdə beynəlxalq ekspertlər Türkiyə və digər ölkələrin təcrübəsini bölüşərək Azərbaycanda islam maliyyəsinin təbii imkanlarına diqqət çəkiblər. 2025-ci il oktyabrın 23-də keçirilən ikinci forumda isə diqqət daha çox islam maliyyəsi vasitəsilə investisiyaların cəlbə, kiçik və orta biznes üçün yeni imkanlara, eləcə də Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpasında "yaşıl sarmayə"dən istifadəyə yönəlib. Türkiyənin bankçılıq təcrübəsi də müzakirə olub.

Beləliklə, əvvəlki iki forumda islam maliyyəsinin imkanları və təbii yolları müzakirə edilib. İndi isə diqqət bu müzakirələrin konkret nəticələrinə çev-

rilməsinə yönəlib. Resursların Öyrənilməsi Mərkəzinin təşəbbüsü ilə təşkil olunan 3-cü forumda Azərbaycanda islam maliyyəsinin inkişaf perspektivləri, islam bankçılığı və sığortasının təbii, alternativ maliyyələşmə alətləri, eləcə də bu sahədə peşəkar kadrların hazırlanması və beynəlxalq sertifikatıya məsələləri müzakirə olub.

Forum çərçivəsində üç panel sessiyası keçirilib. Müzakirələrdə islam bankçılığı və sığortasının yeni inkişaf mərhələsi, sukuk, lizinq və mikromaliyyə məhsullarının təbii imkanları, həmçinin islam maliyyəsi üzrə mütəxəssislərin hazırlanması əsas diqqət mərkəzində olub. Məlumat üçün bildirək ki, sukuk islam maliyyəsinə istifadə olunan, ənənəvi istiqrazlara müəyyən mənada bənzərən investisiya xidmətidir. Sadəcə dillə desək, dövlət və ya şirkət hansısa layihəni maliyyələşdirəcək üçün investorlardan vəsait cəlb edir, investorlar isə müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq həmin layihədən və ya aktivdən gəlir əldə edirlər.

Vurğulayaq ki, dövlət qurumlarının, maliyyə institutlarının, bank sektorunun nümayəndələrinin, akademik dairələrin və beynəlxalq ekspertlərin iştirak etdiyi forum təcrübə mübadiləsi və əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün mühüm platforma rolunu oynayır. Əsas gözlənti isə müzakirələrin konkret təşəbbüslərə çevrilməsi və Azərbaycanca islam maliyyəsinin inkişafına real töhfə verməsidir.

İslam maliyyəsinin global miqyasda sürətlə genişlənməsi bu sahəyə marağın təsadüfi olmadığını göstərir.

III İslam Maliyyə Forumunda çıxış edən İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin (İİTKM) icraçı direktoru Vüsal Qasımlı bildirib ki, 2026-cı ilin göstəricilərinə əsasən, dünyada islam maliyyəsinin həcmi 6,5 trilyon dollara çatıb. Onun sözlərinə görə, cari ildə sektor üzrə artımın 10 faizə qədər olacağı, 2030-cu ilədək isə global həcm 10 trilyon dolları ödəməyi proqnozlaşdırılır: "Sektorun əsas istiqamətini islam bankçılığı təşkil edir. Belə ki, ümumi portfelin 70 faizdən çoxu, təxminən 4,5 trilyon dolları bu sahənin payına düşür. Bununla yanaşı, islam maliyyəsinin digər alətləri də inkişaf edir. Təfəvil sığortasının həcmi artıq 1 trilyon dolları ötürüb, islam fondlarının aktivləri isə 300 milyard dollardan çox qiymətləndirilir. Sukuk da global islam maliyyəsi portfelinə mühüm yer tutur".

Elə buradaca ortaya sual çıxır: Azərbaycanda islam maliyyəsinə niyə ehtiyac var? Əvvəla ona görə ki, islam maliyyəsi Azərbaycana əlavə investisiyalar cəlb etmək, biznesin maliyyə imkanlarını genişləndirmək və iqtisadiyyatı şaxələndirmək baxımından gərəklidir. Digər tərəfdən sukuk kimi maliyyə xidmətləri vasitəsilə infrastruktur, enerji və digər layihələrə vəsait cəlb etmək mümkündür. Bu imkanlar işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası və "yaşıl iqtisadiyyat"ın inkişafı baxımından da maraqlıdır.

İndi islam maliyyəsi xidmətlərinin təbiiyi ilə bağlı ilk addımlar və bank sektorunda müşahidə olunan artım bu sahənin Azərbaycandakı inkişaf per-

spektivlərini qiymətləndirmək baxımından diqqət çəkir. Oktyabrın 1-nə bank sektorunun aktivləri ötən ilin eyni tarixi ilə müqayisədə 13 faiz artaraq 63,6 milyard manata, depozit portfeli illik 15 faiz artaraq 42,3 milyard manata, fiziki şəxslərin əmanətləri isə 20 faiz artaraq 18,4 milyard manata çatıb. Bələns kapitalı illik 9 faiz artımla 7,84 milyard manat olub. İlk doqquz ayda xalis mənfəət ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 19 faiz artaraq 1,08 milyard manata yüksəlib.

Bu faktları Azərbaycan Banklar Assosiasiyasının icraçı direktoru Yunus Abdullöv III İslam Maliyyə Forumunda deyib: "Bu genişlənmə kreditləşmədə özünü göstərib. Ümumi kredit portfeli isə 15 faiz artaraq 33,7 milyard manata çatıb. Biznes kreditlərinin artım tempi isə istehlak və ipoteka kreditlərini üstələyərək 19 faiz olub və oktyabrın 1-nə 18,5 milyard manata yüksəlib. Biznesə dəstək məqsədilə banklarımız tərəfindən son dövrlərdə alternativ alətlərin təbiiyi də bu artıma öz töhfəsini verməkdədir".

Beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi, ekspertlərin fikir mübadiləsi və yeni tərəfdaşlıqların qurulması şübhəsiz ki, əhəmiyyətlidir. İslam maliyyəsinin Azərbaycanda inkişafı üçün əsas hədəf, sadəcə, yeni bir maliyyə istiqamətini tanıtmmaq deyil, onu şəffaf, rəqabətə davamlı və iqtisadi cəhətdən səmərəli mexanizmə çevirmək olmalıdır.

Züleyxa ƏLİYeva, "Azərbaycan"

GÜCLÜ VƏ MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN

Azərbaycan orta güc mərkəzinə çevrilir

Müasir beynəlxalq münasibətlər sistemi köklü dəyişikliklər dövrünü yaşayır. Dünyanın müxtəlif bölgələrində hərbi-siyasi qarşıdurmalar dərinləşir, ənənəvi təhlükəsizlik mexanizmlərinin effektivliyi azalır, global iqtisadi əlaqələr qurulur. Böyük dövlətlər arasında rəqabətin güclənməsi, enerji təhlükəsizliyinin strateji əhəmiyyətinin artması, beynəlxalq nəqliyyat marşrutlarının şəxəlləndirilməsi isə yeni geosiyasi real-lıqlar yaradır.

Belə bir mürəkkəb şəraitdə dövlətlərin beynəlxalq nüfuzu artıq yalnız onların ərazisi, əhalisinin sayı və ya iqtisadiyyatının həcmi ilə ölçülmür. Müstəqil qərarlar qəbul etmək, regional proseslərə təsir göstərmək, beynəlxalq tərəfdaşlar arasında etimad qazanmaq və global çağırışlara praktik həllər təqdim etmək imkanları da dövlətlərin gücünü müəyyənləşdirən başlıca meyarlara çevrilir. Çağdaş dünyamızdakı bu geosiyasi dəyişikliklər, beynəlxalq münasibətlər sistemində yeni güc mərkəzlərinin formalaşması və global rəqabətin dərinləşməsi fonunda Azərbaycanın siyasi-iqtisadi qüdrəti, beynəlxalq nüfuzu getdikcə artmaqdadır.

Vaxtilə ciddi siyasi, iqtisadi və təhlükəsizlik problemləri ilə üzləşmiş Azərbaycan bu gün Cənubi Qafqazın aparıcı dövlətlərindən biri olmaqla yanaşı, daha geniş coğrafiyada strateji proseslərə təsir imkanlarını artırır. Ölkəmizin beynəlxalq enerji təhlükəsizliyində, Avrasiya nəqliyyat əlaqələrində, regional diplomatiyada və çoxtərəfli əməkdaşlıq platformalarında geosiyasi imkanlarını gücləndirir.

Prezident İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayındakı tarixi əhəmiyyətli çıxışı bu baxımdan ölkəmizin keçdiyi inkişaf yolunun, qazandığı mühüm nailiyyətlərin və qarşıdakı strateji hədəflərin aydın mənzərəsinə ortaya qoyur.

Müstəqil dövlətçilik strategiyası

Azərbaycanın bugünkü uğurlarının təməlinə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi müstəqil dövlətçilik strategiyası dayanır. Məhz bu siyasi kursun Prezident İlham Əliyev tərəfindən yeni dövrün çağırışlarına uyğun əzmlə davam etdirilməsi nəticəsində ölkəmiz siyasi sabitliyə, güclü iqtisadiyyata, müasir orduya və müstəqil xarici siyasət imkanlarına sahib olub. Bir vaxtlar ciddi təhlükəsizlik və iqtisadi problemlərlə üzləşən Azərbaycan hazırda Cənubi Qafqazın aparıcı dövlətinə, beynəlxalq enerji və nəqliyyat layihələrinin təşəbbüskarina, regionda yeni geosiyasi reallıqları müəyyənləşdirən əsas aktorlardan birinə çevrilir.

Bu yüksəlişin ən mühüm mərhələsi şübhəsiz ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və dövlət suverenliyini tam bərpa etməsidir. 2020-ci ilin Vətən müharibəsində qazanılmış tarixi Zəfər və 2023-cü ilin sentyabrında suverenliyin tam bərpası regionda qüvvələr nisbətini əsaslı şəkildə dəyişdi. Azərbaycan öz milli maraqlarını qətiyyətlə müdafiə etmək, beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqeyini reallığa çevirmək gücündə olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Bu gün ölkəmiz Cənubi Qafqazda sülhün, təhlükəsizliyin və iqtisadi əməkdaşlığın gələcək istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsində mühüm rol oynayır. Dövlətimiz beynəlxalq münasibətlər sisteminə orta güc dövləti kimi mövqeyini getdikcə möhkəmləndirir və ölkəmizin diplomatik imkanları regional sərhədləri aşır.

Dünyada qütbləşmənin gücləndiyi bir vaxtda Azərbaycanın xarici siyasətinin əsas xüsusiyyətlərindən biri müxtəlif geosiyasi mərkəzlərlə əməkdaşlıq münasibətlərini qoruyub saxlamasıdır. Bir çox dövlət beynəlxalq münasibətlərdə müəyyən siyasi və hərbi bloklardan asılı olduğu halda Azərbaycan milli maraqlarını əsas götürən müstəqil siyasət yürütməyə üstünlük verir.

Prezident İlham Əliyev qurultaydakı çıxışında bu məsələyə xüsusi diqqət yetirərək Azərbaycanın heç bir qarşıdurma düşməsinə qoşulmaq niyyətində olmadığını bildirdi, xarici siyasətin daha fəal, təşəbbüskar xarakter almasının zəruriliyini vurğuladı. Bu yanaşma müasir Azərbaycan diplomatiyasının mahiyyətini əks etdirir. Ölkəmiz beynəlxalq proseslərdə yalnız baş verən hadisələrə münasibət bildirməklə kifayətlənmir, öz təşəbbüsləri, tərəfdaşlıq modelləri və diplomatik platform-

maları vasitəsilə proseslərə təsir göstərməyə çalışır.

Azərbaycanın müxtəlif güc mərkəzləri ilə münasibətlərinə nəzər saldıqda da bu siyasətin praktik nəticələri aydın görünür. Ölkəmiz Türkiyə ilə mütəfəqqilik münasibətlərini inkişaf etdirir, Avropa İttifaqının bir sıra dövlətləri ilə strateji tərəfdaşlıq əlaqələrini gücləndirir, Mərkəzi Asiya ölkələri ilə əməkdaşlığını genişləndirir, Çinlə hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq qurur, ABŞ ilə münasibətlərini strateji səviyyəyə yüksəldir. Bütün bunlar beynəlxalq siyasətdə xalqımızın və dövlətimizin milli maraqlarına uyğun manevr imkanlarını artırır.

Etibarlı tərəfdaşlıq

Müasir dünya siyasətində etimad getdikcə daha qiymətli resursa çevrilir. Siyasi qarşıdurmaların dərinləşdiyi şəraitdə fərqli maraqlara malik dövlətlərlə dialoq aparmaq, tərəfdaşlar arasında əlaqələndirici rol oynamaq və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq üçün imkanlar yaratmaq xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Azərbaycanın diplomatik üstünlüyü də məhz bu imkanlardan irəli gəlir. Ölkəmiz bir-biri ilə rəqabət aparan müxtəlif tərəflərlə konstruktiv münasibətlər qurmaqla regional və beynəlxalq diplomatiyada özünəməxsus mövqə formalaşdırır. Qlobal nüfuzumuzu gücləndirən əsas amillərdən biri enerji təhlükəsizliyində tutduğumuz strateji yerdir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft boru kəməri, "Cənub qaz dəhlizi", TANAP və TAP kimi nəhəng layihələr Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyində etibarlı tərəfdaş kimi imicini möhkəmləndirib. Bu gün Azərbaycan yalnız "yaşıl enerji" resurslarının ixracatçısı deyil, həm də beynəlxalq enerji əməkdaşlığının mühüm iştirakçısıdır. Bərpaolunan enerji sahəsində həyata keçirilən layihələr isə ölkəmizin gələcək enerji bazarlarında mövqeyinin daha da güclənməsi üçün yeni perspektivlər yaradır.

Bütün bunlar Azərbaycanın enerji siyasətinin artıq yalnız milli resursların ixracı üzərində qurulmadığını, istehsal, emal, logistika və beynəlxalq enerji aktivlərini əhatə edən daha geniş iqtisadi modelə çevrildiyini göstərir. Eyni zamanda ölkənin bərpaolunan enerji potensialının inkişaf etdirilməsi, yeni layihələrin həyata keçirilməsi və "yaşıl enerji" bağlantılarının yaradılması enerji sektorunun gələcək perspektivlərini genişləndirir. Ənənəvi enerji resursları ilə yeni enerji texnologiyalarının paralel inkişafı Azərbaycanın dəyişən global enerji bazarındakı mövqeyini daha da gücləndirir.

Azərbaycanın strateji əhəmiyyətini artıran digər mühüm istiqamət beynəlxalq nəqliyyat və logistika layihələridir. Qlobal iqtisadi əlaqələrin yenidən formalaşdığı dövrdə nəqliyyat və logistika dəhlizləri dövlətlərin geosiyasi təsir imkanlarını müəyyənləşdirən əsas amillərdən birinə çevrilməkdədir. Avropa ilə Asiya arasında yükdaşımalarnın səmərəli, təhlükəsiz və alternativ marşrutlar vasitəsilə həyata keçirilməsinə yaranan ehtiyac Azərbaycanın tranzit ölkə kimi əhəmiyyətini artırır. Ölkəmiz coğrafi mövqeyindən istifadə etməklə "Şərq-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat istiqamətlərinin kəsişməsində, beynəlxalq logistika infrastrukturunu formalaşdırıb. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, müasir avtomobil yolları, dəmir yolu infrastrukturunu və logistika mərkəzləri Azərbaycanın beynəlxalq ticarət əlaqələrində rolunun genişlənməsinə xidmət edir. Xüsusən Or-

ta dəhlizinin inkişafı Azərbaycanın strateji əhəmiyyətini daha aydın göstərir. Çin və Mərkəzi Asiyadan Xəzər dənizi vasitəsilə Azərbaycana, buradan Gürcüstan və Türkiyə üzərindən Avropaya uzanan bu marşrut beynəlxalq ticarətin şəxələndirilməsi üçün mühüm alternativdir. "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi isə Azərbaycanı digər strateji ticarət istiqamətində əhəmiyyətli tranzit iştirakçısına çevirir.

Bu ilin sonunacan Azərbaycan ərazisindən keçən tranzit yüklərin həcmnin 16 milyon tona çatacağı gözlənilir. Orta müddətdə bu göstəricinin 30 milyon tona yüksəldilməsi strateji hədəf kimi müəyyənləşdirilib. Strateji üstünlüyümüz isə ondan ibarətdir ki, ölkəmiz yalnız bir nəqliyyat istiqamətindən asılı deyil. Müxtəlif coğrafi marşrutların kəsişməsində yerləşməsi və bu marşrutlar üzrə infrastruktur yaratması Azərbaycanın regional və global iqtisadi sistemdə əhəmiyyətini gücləndirir.

Ölkəmizin orta güc dövləti kimi beynəlxalq nüfuzu yalnız enerji və nəqliyyat imkanları ilə də məhdudlaşmır. Bu gün ölkələrin global nüfuzunu müəyyənləşdirən amillərdən biri də beynəlxalq gündəliyin formalaşmasında iştirak və müxtəlif dövlətlər arasında dialoq üçün platforma yaratmaq imkanlarıdır. Son illər Azərbaycanın əvsahibliyi etdiyi beynəlxalq tədbirlər, bir sıra beynəlxalq qurumların fəaliyyətinə verdiyi ardıcıl töhfələr bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına uğurlu sədrliyi, COP29 kimi mötəbər beynəlxalq tədbirlə əvsahibliyi etməsi, Türk Dövlətləri Təşkilatı və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı qarşısında fəal fəaliyyəti, D-8 təşkilatına üzvlüyü onun global dialoq və əməkdaşlıq platforması kimi əhəmiyyətini artırır. Azərbaycanın Mərkəzi Asiya dövlətləri ilə əməkdaşlığının yeni mərhələyə yüksəlməsi də ölkəmizin geosiyasi təsir coğrafiyasının uğurla genişləndiyini göstərir.

Güclü iqtisadi potensial

Bütün bu uğurların arxasında dayanan əsas amillərdən biri Azərbaycanın güclü iqtisadi potensialına malik olmasıdır. Ölkəmizin strateji valyuta ehtiyatları artıq 90 milyard dollara çatıb, xarici dövlət borcu isə ümumi daxili məhsula nisbətə çox aşağı səviyyədədir. Bütün bunlar ölkəmizin maliyyə dayanıqlılığını bir daha nümayiş etdirir.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işləri də Azərbaycanın artan iqtisadi qüdrətinin göstəricisidir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə müasir şəhər və kəndlərin salınması, nəqliyyat, enerji və sosial infrastrukturun yaradılması, "Böyük qayıdış" proqramının icrası dövlətimizin qarşıya qoyduğu strateji vəzifələri ardıcıl həyata keçirmək əzmini nümayiş etdirir. Bu bölgələrin ölkənin ümumi iqtisadi sistemində inteqrasiyası Azərbaycanın gələcək inkişafına əlavə tökan verəcəkdir.

Bu gün Azərbaycan dünya siyasətində öz sözü, mövqeyi və strateji maraqları ilə tanınan, hər kəsin hesablaşdığı, rəyini, mövqeyini nəzərə aldığı dövlətdir. Ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etmiş, iqtisadi müstəqilliyini möhkəmləndirmiş, beynəlxalq tərəfdaşlıq şəbəkəsini genişləndirmiş ölkəmiz yeni tarixi inkişaf mərhələsində gələcəyin böyük hədəflərinə doğru, yeni dünya nizamında mühüm güc mərkəzlərindən biri kimi öz yerini tutmaq istiqamətində inamla irəliləyir.

İradə ƏLİYeva,
"Azərbaycan"

Ölkəmiz regionda sabitliyi təmin edib

İlham ƏLİYEV: "Azərbaycan Avrasiya məkanında birləşdirici mərkəz kimi getdikcə daha böyük rol oynayır"

2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü ilin sentyabrındakı birgünlük antiterror tədbirləri təkcə torpaqlarımızın azad edilməsi ilə nəticələnmədi. Bu tarixi hadisələr regionda onilliklər boyu formalaşmış geosiyasi xəritəni kökündən dəyişdi. Hazırda bölgədə hökm sürən de-fakto sülh və sabitlik də məhz rəsmi Bakının nümayiş etdirdiyi güclü siyasi iradənin və hərbi-diplomatik qətiyyətin real bəhrəsidir. O da təsadüfi deyil ki, bu gün Azərbaycan Avrasiyanın vacib əməkdaşlıq platformasına çevrilib.

Avrasiya məkanında birləşdirici mərkəz

Ölkəmiz həm öz gücünə sərhədlərini, suverenliyini bərpa edən dövlət kimi, həm də Şərqlə Qərbi, Şimalda Cənubu birləşdirən strateji ünvan kimi dünyada diqqət çəkir. Prezident İlham Əliyev Bakıda keçirilən Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin (AQEM) 7-ci Zirvə Görüşündə ölkəmizin bu birləşdirici və təhlükəsizlik yaradan missiyyasını belə ifadə etdi:

"Coğrafi olaraq Asiya ilə Avropanın kəsişməsində yerləşən Azərbaycan Avrasiya məkanında birləşdirici mərkəz kimi getdikcə daha böyük rol oynayır. Ölkəmizin ikitərəfli və çoxtərəfli formatlar çərçivəsində bir çox dövlətlə siyasi, iqtisadi, nəqliyyat, enerji, humanitar sahələrdə əməkdaşlığı öz növbəsində regionumuzda təhlükəsizlik sistemini möhkəmləndirir".

Azərbaycan Avrasiyanın mərkəzində həm də beynəlxalq logistikanın idarəedici məkanına çevrilib. Orta dəhlizin Avrasiyada ticarət dövrüyünə təhlükəsizliyini və sürətini təmin etməsi faktıdır. Paralel olaraq, "Cənub qaz dəhlizi" və Avropaya "yaşıl enerji" ixracı layihələri Azərbaycanı qitənin enerji təhlükəsizliyində əvəzedilməz tərəfdaş çevirib. Bu iqtisadi və infrastruktur bağlılığı təkcə ticarəti canlandırmır, həm də region dövlətlərini vahid maraqlar ətrafında birləşdirərək sabitliyi gücləndirir.

Bakının birləşdirici mərkəz rolunun arxasında qazanılmış böyük siyasi etimad və uğurlu çoxvektorlu xarici siyasət durur. Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına (QH) nümunəvi və uğurlu sədrliyi, BMT-dən sonra ikinci ən böyük təşkilat olan QH-nin institusional inkişafı yönündə atdığı tarixi addımlar ölkəmizin global səviyyədə təşkilatçılıq imkanlarını göstərdi. Eyni zamanda Türk Dövlətləri Təşkilatının güclənməsindəki aparıcı rolu, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və digər regional platformalarla qurduğu bərabərlikli münasibətlər Bakını global diplomatiyanın əsas təşəbbüskar mərkəzlərindən birinə çevirib.

"Xəzər-Qara dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizi" layihəsinin texniki-iqtisadi əsaslandırmasının nəticələri təqdim edilib

Bakıda keçirilən "Xəzər-Qara dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizi" üzrə forum çərçivəsində layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırmasının nəticələrinə həsr olunmuş sessiya təşkil edilib.

Energetika Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, sessiyada beynəlxalq mühəndislik və konsaltinq şirkəti "CESI" tərəfindən layihənin texniki və iqtisadi əsaslandırılması üzrə aparılmış tədqiqatın əsas nəticələri təqdim olunub. Şirkətin global bazarlar və bizne-

Dövlətimizin başçısının yuxarıda sözügedən nitqində qeyd etdiyi kimi, ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq formatları təhlükəsizlik sistemini bir-bəşə möhkəmləndirir. Azərbaycan beynəlxalq aləmdə ikitərəfli standartlara, ayrıca xətlərə və bloklaşma siyasətinə qarşı çıxaraq qarşılıqlı hörmət və daxili işlərə qarışmamaq prinsiplərini müdafiə edir. Qlobal münasibətlərin artıdığı, beynəlxalq hüququn böhran keçirdiyi bir dövrdə Azərbaycanın öz gücü ilə ərazi bütövlüyünü bərpa etməsi və dərhal sülh gündəliyi ilə çıxış etməsi ölkəmizin həm də global təhlükəsizlik arxitekturasına verdiyi ən böyük töhfədir. Bu fəal və suveren siyasət Azərbaycanın beynəlxalq arenadakı nüfuzunu sarsılmaz edir.

Cənubi Qafqaz regionunda təhlükəsiz əməkdaşlıq məhiti-nə geniş imkanlar yaradan Bakının global uğurlara uzanan yolu heç də hamar olmayıb. Müstəqilliyin ilk günlərindən etibarən Azərbaycan beynəlxalq hüququn işləmədiy-i, ikitərəfli yanaşmaların adı qaydaya çevrildiyi bir realılıqla üz-üzə qaldı. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə qəbul etdiyi 4 qətnamə tam üç onillikdə sadəcə kağız üzərində qaldı. Qarabağ münaqişəsinin həlli üçün yaradılan ATƏT-in Minsk qrupu isə münaqişəni nizamlamaq əvəzinə işğal faktını əbədləşdirməyə və status-kvonu qorumağa xidmət etdi. AQEM-in 7-ci Zirvə Görüşündə dövlətimizin başçısı bu tarixi haqsızlığı və təcavüzkarın illərlə cəzasız qalmasını xatırladaraq, beynəlxalq təsisatların acizliyini kəskin şəkildə ifşa etdi: "BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası 1993-cü ildə erməni qüvvələrinin işğal olunmuş ərazilərdən

Tarixən müharibədə qalib gələn tərəflərin şortləri dikte etməsi və ya qisas yolunu tutması adı hal hesab olunur. Lakin Azərbaycan 30 illik etnik təmizləmələrə, dağıdılmış şəhər və kəndlərin ağrı-acısına baxmayaraq, böyük siyasi yetkinlik və humanizm nümayiş etdirdi. Qisas döyüş meydanında alındı, ardınca isə Ermənistan beynəlxalq hüquqa əsaslanan 5 bəndlik sülh sazişi təklif olundu.

Ancaq sülh bir tərəfin istəyi ilə baş tuta bilməz. Prezident İlham Əliyevin Zirvə görüşündə verdiyi mesaj bölgədəki mövcud vəziyyətin reallığını tam aydınlaşdıraraq ortaya qoydu: "Biz müharibədə qalib gəldik, işğalçıları torpaqlarımızdan qovduq. Lakin 30 illik əzablar, soyqırımı, şəhər və kəndlərimizin dağıdılmasına görə onlardan qisas almadıq. Biz döyüş meydanında qisas

sin inkişafı üzrə direktoru Andrea Meola və baş enerji məsləhətçisi Filippo Del Grosso layihənin texniki parametrləri, iqtisadi

aldıq və Ermənistan sülh təklif etdik. Burada da xalqımızın mənəvi keyfiyyətləri bir daha özünü büruzə verdi... ..Biz sülh təklif etdik və bir ildən bir az çoxdur ki, sülh içində yaşayırıq. Bu sülh hələ də kövrəkdir, onu qorumaq və möhkəmləndirmək lazımdır".

Bos bu sülhü kövrək edən nədir? Əsas səbəb bölgədə yaradılan faktiki sabitliyin hüquqi müstəvidə hələ də möhkəmləndirilməməsidir. Vəşinqton Zirvəsində sülh sazişi mətninin paraflanması mühüm diplomatik irəliləyiş olsa da, hüquqi baxımdan ən böyük maneə Ermənistanın konstitusiyasında Azərbaycana qarşı qalan ərazi iddialarıdır.

Ermənistan rəhbərliyi sülh sazişinin imzalanmasını 2031-ci ilə qədər uzatmağa cəhd edir. Əslində, bu, İrəvanın prosesi qeyri-müəyyən müddətdə dondurmaq niyyətindən xəbər verir. Lakin təcavüzkar ölkə anlamalıdır ki, vaxt qazanmaq taktikası Bakının şortlarını və ya bölgədəki reallığı dəyişmir, əksinə, Ermənistanın öz ziyanına işləyir.

Cənubi Qafqazda de-fakto bərqərar olmuş sülhü daimi və dönməz etmək üçün Ermənistan vaxt uzatmağa manevrələrindən əl çəkməlidir. Qonşu ölkələrə qarşı ərazi iddialarını konstitusiyasından silmək və yekun sülh sazişinə imza atmaq İrəvan üçün sadəcə bir əhdəlik deyil, həm də öz gələcəyini xilas etmək üçün son tarixi fürsətdir. Azərbaycan öz gücü ilə regiona sülh gətirib, indi isə növbə qarşı tərəfin bu sülhə məsuliyyətlə sahib çıxmasındadır.

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

tidası göstəriciləri və həyata keçirilməsi imkanları barədə məlumat veriblər.

Qeyd edilib ki, Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstanı əhatə edən layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırmasının tamamlanması onun inkişafında mühüm mərhələdir. Tədqiqatın nəticələri layihənin kommersiya strukturunun formalaşdırılması, maliyyələşdirmə imkanlarının qiymətləndirilməsi və yekun investisiya qərarına hazırlıq baxımından əsas yaradır.

İtkin düşmüş şəxslər üzrə BMT çərçivəsində xüsusi mexanizmin yaradılması zəruridir

İtkin düşmüş şəxslərin taleyi 30 illik işğalın ən ağır nəticələrindən biridir. Azərbaycan bu məsələyə ümumbəşəri humanitar problem kimi yanaşır və münaqişənin bitməsinə baxmayaraq, 4000-dən çox itkin düşmüş şəxsin taleyinin araşdırılması dövlət üçün ön vacib məsələlərdən biridir.

Milli Məclisin deputatı Könül NURULLAYEVA qəzetimizə açıqlamasında dedi ki, ölkəmizin təşəbbüsü ilə yaradılmış Bakı Dialoqu da itkin düşmüş şəxslər məsələsində dövlətlərin, beynəlxalq təşkilatların və mütəxəssislərin səylərini birləşdirərək təcrübə mübadiləsi aparmaq və əməli əməkdaşlığı genişləndirmək, bu problemə beynəlxalq diqqəti artırmaq üçün əhəmiyyətli platforma olaraq çıxış edir. Burada beynəlxalq hüququn prinsipləri, insan hüquqlarının müdafiəsi və ailələrin fundamental hüquqlarının təmin olunması əsas şərtlərdir. "Uzun illərdir yaxınlarının taleyindən xəbər ala bilməyən ailələrin

yaşadığı ağrı və qeyri-müəyyənlik bu problemin nə qədər həssas və aktual olduğunu göstərir. Belə bir şəraitdə Azərbaycanın məsələni beynəlxalq təşkilatların gündəliyində saxlamaq, itkin düşmüş şəxslərlə bağlı həqiqətlərin üzə çıxarılmasına nail olmaq istiqamətində fəaliyyəti xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan nümayəndəsinin BMT Baş Assambleyasının 81-ci sessiyasının Üçüncü Komitəsində keçirilən interaktiv dialoq zamanı itkin düşmüş şəxslərin taleyi ilə bağlı məsələləri gündəmə gətirməsi bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Əslində, Azərbaycan 2002-ci ildən etibarən BMT Baş Assambleya-

sında itkin düşmüş şəxslərlə bağlı qətnamə qəbul olunması təşəbbüsləri ilə çıxış edir. Prezident İlham Əliyevin də böyan etdiyi kimi, bu sahədə beynəlxalq səylərin daha da gücləndirilməsi vacibdir. BMT və digər aidiyyəti beynəlxalq təşkilatlar öz mandatları çərçivəsində axtarışlar, məlumat mübadiləsi, məhkəmə-tibbi ekspertiza imkanlarının inkişafı və ailələrə dəstəyin artırılması işində daha fəal olmalıdırlar", - deyə o əlavə etdi.

Deputat bildirdi ki, BMT kimi universal beynəlxalq platformada problemin müzakirəyə çıxarılması Azərbaycanın mövqeyinin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması, eləcə də itkin düşmüş şəxslərlə bağlı məsələnin insan hüquqları kontekstində diqqətdə saxlanılması baxımından əhəmiyyətlidir. Eyni zamanda azərbaycanlı itkin düşmüş şəxslərin ailə üzvlərinin ilk dəfə Avropa İttifaqının Xarici Fəaliyyət Xidmətində qəbul olunması da müsbət haldır. Aİ müvafiq beynəlxalq tərəfdaşlarla əməkdaşlıq çərçivəsində bu məsələyə dəstəyi təşviq edə bilər. Prezident İlham Əliyevin də böyan etdiyi kimi, effektiv mexanizmlər siyasət iradəyə, etibarlı məlumatlara və davamlı əməkdaşlığa əsaslanmalıdır. Müasir texnologiyaların tətbiqi, arxiv məlumatlarının ölçənti, mütəxəssislərin hazır-

lanması və ailələrin müntəzəm məlumatlandırılması bu işin əsas istiqamətləridir. Bütün fəaliyyət insan ləyaqətinə və beynəlxalq humanitar hüquqa hörmət əsasında, ayrışdırıcı və seçkiləyə yol verilmədən həyata keçirilməlidir. K.Nurullayeva qeyd etdi ki, Azərbaycan bu məsələdə birgə təşəbbüslərə töhfə verməyə hazırdır: "Bu baxımdan rəsmi Bakı problemə global miqyasda daha böyük diqqətin ayrılması üçün BMT çərçivəsində itkin düşmüş şəxslər üzrə xüsusi mexanizmin yaradılmasını zəruri hesab edir. Bakıda keçirilən beynəlxalq konfranslarda aparılan müzakirələr də itkin düşmüş şəxslərin taleyinə aydınlıq gətirilməsinə və beynəlxalq humanitar əməkdaşlığın gücləndirilməsinə xidmət edir".

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Daha 176 keçmiş məcburi köçkün doğma yurda qovuşub

Oktyabrın 22-də Xocalı və Ağdərə rayonlarına növbəti köç reallaşdı. 176 nəfər olmaqla, 44 keçmiş məcburi köçkün ailəsi doğma yurda qovuşub.

AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, bu mərhələdə Xocalı şəhərinə 4 ailə (23 nəfər), Balıca kəndinə 5 ailə (27 nəfər), Badara kəndinə 3 ailə (7 nəfər), Daşbulaq kəndinə 1 ailə (2 nəfər), Xanyurdu kəndinə 2 ailə (5 nəfər), Ağdərənin Vəngli kəndinə 6 ailə (29 nəfər), Heyvalı kəndinə isə 23 ailə (83 nəfər) köçürülüb.

Keçmiş məcburi köçkünlərə yeni mənzillərinin açarları təqdim edilib. Ailələr sevinc hissi ilə yeni evlərində yerləşiblər.

Qeyd edək ki, köç olan kəndlərdə yaşayış üçün bütün zəruri infrastruktur yaradılıb. Yaşayış evləri bərpa olunub, elektrik, qaz, içməli su, yol və rabitə xətləri istifadəyə verilib.

İrəvanın manipulyasiyaları kövrək sülhü təhdid edir

Azərbaycanla Ermənistan arasında davamlı sülhün bərqərar olunması və Cənubi Qafqazın təhlükəsiz gələcəyinin təmin edilməsi istiqamətində tarixi imkanlar yaranıb. İllər boyu davam edən işğalçılıq siyasətinə, hərbi toqquşmalara və dərin etimadsızlığa son qoymaq üçün Bakı və İrəvan arasında sülh sazişinin mətni razılaşdırılıb və ötən ilin avqust ayında Vaşinqtonda mühüm siyasi sənəd kimi paraflanıb. Lakin razılaşdırılmış mətnin paraflanması ilə yekun müqavilənin imzalanması və hüquqi qüvvəyə minməsi eyni anlayışlar deyil. Təəssüf ki, sonodan paraflanmasından ötən müddət ərzində Ermənistan tərəfinin sərgilədiyi qeyri-müəyyən mövqe və vaxtı uzatmağa yönəlik siyasət sülh prosesinin məntiqi yekununa çatmasına ciddi maneələr törətməkdədir.

Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanın bəyanatları və siyasi davranışı rəsmi İrəvanın sülh müqaviləsinin imzalanması və Cənubi Qafqazın təhlükəsiz gələcəyinin təmin edilməsi istiqamətində tarixi imkanlar yaranıb. İllər boyu davam edən işğalçılıq siyasətinə, hərbi toqquşmalara və dərin etimadsızlığa son qoymaq üçün Bakı və İrəvan arasında sülh sazişinin mətni razılaşdırılıb və ötən ilin avqust ayında Vaşinqtonda mühüm siyasi sənəd kimi paraflanıb. Lakin razılaşdırılmış mətnin paraflanması ilə yekun müqavilənin imzalanması və hüquqi qüvvəyə minməsi eyni anlayışlar deyil. Təəssüf ki, sonodan paraflanmasından ötən müddət ərzində Ermənistan tərəfinin sərgilədiyi qeyri-müəyyən mövqe və vaxtı uzatmağa yönəlik siyasət sülh prosesinin məntiqi yekununa çatmasına ciddi maneələr törətməkdədir.

Sülh prosesinin irəliləməsi kağız üzərindəki bəyanatlarla deyil, əməli addımlarla mümkündür. Azərbaycan sülh gündəliyinin təşəbbüskarı kimi üzərinə düşən bütün öhdəlikləri yerinə yetirir. Rəsmi Bakının ticarət və tranzit məhdudiyyətlərini birtərəfli qaydada ləğv etməsi, üçüncü ölkələrdən gələn

ərazi iddiaları birdəfəlik aradan qaldırılmalıdır. Əks halda imzalanacaq hər hansı sənəd gələcəkdə hüquqi baxımdan zəif və təhlükəli olacaqdır. Lakin Paşinyan bu barədə konkret addımlar atmaq və ümumxalq referendumu vasitəsilə əsas qanununa lazımı dəyişiklikləri reallaşdırmaq əvəzinə müxtəlif siyasi manipulyasiyalarla vaxt qazanır, cəmiyyətdə qeyri-müəyyənlik yaradır. Ermənistanın ədliyyə nazirinin yeni konstitusiyaya layihəsi ilə bağlı bəyanatlar verməsinə baxmayaraq, sənədin dərc olunması və ya geniş ictimai müzakirəyə çıxarılması istiqamətində real, əməli iş görülmür. Paşinyan gah daxili müxalifət və kilsə amilini böhanə gətirərək referendumu seçkilərdən sonrakı dövrə saxlamaqdan danışır, gah da yeni konstitusiyanın konkret olaraq hansı müddəaları əhatə edəcəyini açıqlayır. Bu qeyri-müəyyənlik isə məqsədlilik sülh müqaviləsinin imzalanması prosesini dalana dirəməyə hesablanmışdır. Bütövlükdə İrəvanın vədləri ilə real əməlləri arasındakı uçurum sübut edir ki, Paşinyan hökuməti hüquqi müstəvidə əsaslı dönüş etməyə hələ də siyasi iradə göstərə bilmir.

Sülh prosesinin irəliləməsi kağız üzərindəki bəyanatlarla deyil, əməli addımlarla mümkündür. Azərbaycan sülh gündəliyinin təşəbbüskarı kimi üzərinə düşən bütün öhdəlikləri yerinə yetirir. Rəsmi Bakının ticarət və tranzit məhdudiyyətlərini birtərəfli qaydada ləğv etməsi, üçüncü ölkələrdən gələn

yükərin Ermənistan istiqamətində mənasızlaşdırılması və hətta neft məhsullarının bu ölkəyə tədarükünə şərait yaradılması sülhün praktiki iqtisadi əsaslarını möhkəmləndirir. Əfsuslar olsun ki, Ermənistan tərəfi eyni qətiyyəti nümayiş etdirmir. Zəngəzur dəhlizinin açılması, Ermənistan ərazisindən keçəcək TRIPP marşrutunun reallaşdırılması istiqamətində praktiki iş görməkdən yayınır, kommunikasiyaların bərpası prosesini süni şəkildə ləngidir.

Bununla yanaşı, hökumətlərarası komissiyanın gündəliyində olmamasına baxmayaraq, ərazi mübadiləsi və anklavlar kimi mürəkkəb mövzuların gündəmə gətirilməsi də sülh sazişinin imzalanmasını daha da çətinləşdirməyə xidmət edir. Nikol Paşinyanın və xarici işlər nazirinin eyni vaxtda ərazi mübadiləsi ideyasını irəli sürməsi, daha sonra isə Təhlükəsizlik Şurasının belə bir razılaşmanın olmadığını bəyan etməsi Ermənistan rəhbərliyindəki ziddiyyəti və siyasi manipulyasiya cəhdlərini də büürür. Ərazinin yalnız coğrafi ölçülərinin eyni olması məsələni həll etmir. Burada müdafiə, təhlükəsizlik, nəqliyyat və sərhəd infrastrukturunu kimi mühüm amillər nəzərə alınmalıdır. Paşinyan hökuməti bu cür mürəkkəb və uzunmüddətli müzakirələr tələb edən mövzuları ortaya atmaqla sülh sazişinin imzalanmasına əlavə şərtlər qoşmağa, vaxt udmağa çalışır. Ermənistan rəhbərliyinin bütün beynəlxalq platformalarda sülhdən danışması, paralel olaraq silahlanma siyasəti yürütməsi də İrəvanın qeyri-səmimi olmasından xəbər verir.

Paşinyanı razılaşma masasına əyləşdirmək onun sülhpərvərliyi deyil, Azərbaycanın yaratdığı yeni hərbi-siyasi realıqdır. Vaxtilə "Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə" deyərək işğalçılıq siyasətini davam etdirən Paşinyan ağır məğlubiyyətdən sonra ritorikasını də-

yişməyə məcbur qalıb. 44 günlük Vətən müharibəsində və 2023-cü ilin lokal xarakterli antiterror tədbirlərində məğlub olan Ermənistan hökuməti diplomatik müstəvidə də manevr imkanlarını tamamilə itirdi. Hakimiyyətini və zədələnmiş imicini qorumaq üçün Avropa platformalarında "sülhpərvər" obrazı yaratmağa çalışan Paşinyanın bu siyasəti heç də real barışa və əməkdaşlığa xidmət etmir.

İrəvanın ikili davranışı fonunda mövcud vəziyyətin mahiyyətini Prezident İlham Əliyev AQEM-in 7-ci Zirvə Görüşündə dəqiq ifadə edib: "Bu sülh hələ də kövrəkdir, onu qorumaq və möhkəmləndirmək lazımdır". Dövlətimizin başçısının vurğuladığı kimi, bölgədə bərqərar olan mövcud sakitlik hələ də kövrək xarakter daşıyır və onu daimi sülhə çevirmək üçün tərəflərin, xüsusən də Ermənistanın məsuliyyətli davranması vacibdir. Ancaq İrəvanın nümayiş etdirdiyi indiki mövqe göstərir ki, onlar kövrək sülhü möhkəmləndirmək əvəzinə prosesi uzatmaqla növbəti geosiyasi imkanların yaranmasını gözləyirlər. Ermənistan rəhbərliyi bir-mənalı dərk etməlidir ki, yeni avantürələr onlar üçün daha acınacaqlı nəticələr deməkdir.

Nəticə etibarilə sülh sazişinin imzalanması, sərhədlərin açılması və kommunikasiyaların bərpası hər kəsdən çox ələ Ermənistanın özünə, onun iqtisadiyyatına və təhlükəsizliyinə lazımdır. İqtisadi sülhdən danışması, paralel olaraq silahlanma siyasəti yürütməsi də İrəvanın qeyri-səmimi olmasından xəbər verir.

İsmayıl QOCAYEV,
"Azərbaycan"

23 ZƏFƏR gündəliyi oktyabr 2020-ci il

İlham ƏLİYEV:

"Xocavənd, Cəbrayıl və Qubadlının bir neçə kəndləri azad edilib"

Oktyabrın 23-də bütün cəbhəboyu döyüşlər davam edib. Gecə cəbhənin Ağdərə, Füzuli, Hadrut, Cəbrayıl və Qubadlı istiqamətlərində döyüş əməliyyatları müxtəlif intensivlikdə olub. Düşmənin müdafiə mövqelərini atıcı silahlardan və toplardan atəşə tutub. Azərbaycan Ordusunun keçirdiyi əməliyyatlar nəticəsində cəbhənin Füzuli, Cəbrayıl və Qubadlı istiqamətlərində Ermənistan silahlı qüvvələrinə ciddi zərər vurulub, düşmənin bir neçə dayaq məntəqəsi dağıdılıb. Vacib ərazi və yüksəkliklər azad edilib.

Ermənistan mülki şəxsləri məcburən döyüşə cəlb edib

Bütün cəbhəboyu düşmənin əsas ehtiyatlarına, hərbi infrastrukturuna bərpa olunmayan zərər vurulub. Düşmənin qoşunlarının idarə edilməsi praktiki olaraq itirilib. Döyüş mövqelərini qorumaq üçün nizami ordu bölmələri çatışmadığından onların əvəzinə məcburi şəkildə toplanan mülki insanlar gətirilib.

Məlum olub ki, Ermənistanın Tavuş və Siyazan rayonundan Dağlıq Qarabağa gətirilmiş şəxsi heyət döyüşlərə girməkdən imtina edib, fərarilik edərək mövqeləri tərk ediblər.

İrəvanın növbəti yalanı ifşa edilib

Ermənistan yenə yalan məlumat yayaraq Guya Dağlıq Qarabağ ərazisindəki Ağdərə, Xocavənd və Qırmızı Bazar yaşayış məntəqələrinin Azərbaycan Ordusu tərəfindən atəşə tutulmasını iddia edib. Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi bu xəbərin heç bir əsası olmadığını bildirib.

Qeyd edilib ki, tam əksinə, oktyabrın 23-ü gecə ərzində və səhər saatlarında Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Tərtər, Ağdam və Ağcabədi rayonlarının ərazisi intensiv atəşə tutulub. Humanitar atəşkəs rejiminə əməl edən qoşunlarımız bütün cəbhəboyu əməliyyat üstünlüyünü saxlayıb.

Düşmənin bir neçə PUA-sı məhv edilib

Gecə 03:00-dan gündüz 12:00 radələrində Ermənistan silahlı qüvvələrinə məxsus 2 pilot-suz uçuş aparatı (PUA) Azərbaycan Hava Hücumundan Müdafiə bölmələri tərəfindən aşkar olunaraq məhv edilib. Digər 2 PUA isə xüsusi texniki vasitələrlə yərə endirilib.

Həmçinin gün ərzində Ağcabədi rayonu istiqamətində uçuş keçirərkən cəhd göstərən Ermənistan silahlı qüvvələrinə məxsus daha bir taktiki pilotsuz uçuş aparatı bölmələrimiz tərəfindən məhv edilib.

Ali Baş Komandanın müjdəli xəbərlər

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev rəsmi "X" səhifəsində paylaşım edib: "Müzəffər Azərbaycan Ordusu Xocavənd rayonunun Dolanar, Bünyadlı kəndlərini, Cəbrayıl rayonunun Dağ Tumas, Nüsüs, Xəlifli, Minbaşlı, Veysell, Zəngilan rayonunun Vənəddli və Mirhəsənli kəndləri-

İlham Əliyev @ilazpresident - 43s
Müzəffər Azərbaycan Ordusu Qubadlı rayonunun Zilanlı, Kürd Məhrizli, Muğanlı və Alaqrışaq kəndlərini işğaldan azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!

İlham Əliyev @ilazpresident - 1m
Müzəffər Azərbaycan Ordusu Xocavənd rayonunun Dolanar, Bünyadlı kəndlərini, Cəbrayıl rayonunun Dağ Tumas, Nüsüs, Xəlifli, Minbaşlı, Veysell, Zəngilan rayonunun Vənəddli və Mirhəsənli kəndlərini işğaldan azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!

ni işğaldan azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!"

Prezidentin növbəti müjdəsi də gecikməyib. Dövlət başçısı "X" səhifəsində daha bir paylaşım edib: "Müzəffər Azərbaycan Ordusu Qubadlı rayonunun Zilanlı, Kürd Məhrizli, Muğanlı və Alaqrışaq kəndlərini işğaldan azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!"

Düşmənin xeyli sayda canlı qüvvəsi, zirehli texnikası məhv edilib

Düşmənin qüvvə və vasitələri darmadağın edilib.

Müdafiə Nazirliyinin yaydığı videogörüntülərdə hər şey açıq-aydın müşahidə olunub. Düşmənin məxsus müxtəlif döyüş texnikaları, hərbi avadanlıqlar və yerdaşışma etməyə hazırlaşan canlı qüvvə, zirehli texnika məhv edilib.

İrəvan Azərbaycanla İran münasibətlərinə xələl gətirməyə çalışıb

Ermənistan tərəfi daha bir uydurma xəbər yayıb. Guya İranın hava məkanına ordumuza məxsus kamikadze-dron daxil olub və bundan sonra qonşu ölkə Azərbaycanın mövqelərini artilleriya atəşinə tutub.

Müdafiə Nazirliyi məlumat yayaraq bunun düşmənin növbəti dezinformasiyası olduğunu bildirib.

Qeyd edilib ki, İran-Azərbaycan dövlət sərhədinin ölkəmizin tam nəzarətinə götürülməsindən təşvişə düşən Ermənistan tərəfi bu cür yalan xəbərlər yaymaqla iki dövlət arasında olan yüksək səviyyəli münasibətlərə xələl gətirməyə cəhd göstərir.

Azərbaycan ilə İran arasında mövcud olan və dərin tarixi köklərə malik siyasi, iqtisadi, dini, mədəni və digər sahələrdə əməkdaşlığımız uğurla inkişaf edir.

Beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən lazımi dəstək ala bilməyən Ermənistan hərbi-siyasi rəhbərliyi Azərbaycan-İran münasibətlərinin uğurla inkişafından ciddi narahatlıq keçirdiyi üçün çıxış yolunu yalan və böhtan xarakterli məlumatların yayılmasında görür.

Aviasiya zərbələri ilə düşmənin komanda məntəqəsi məhv edilib

Cəbhənin Xocavənd və Füzuli istiqamətlərində Ermənistan silahlı qüvvələrinin könüllülərdən ibarət dəstələrinin və döyüş texnikalarının məhv edilməsinin videogörüntüləri yayılıb.

Aviasiya zərbələri nəticəsində düşmənin artilleriya bölmələri və komanda məntəqəsi məhv edilib.

"Azərbaycan"

Mənəviyyət mövzusunda

ÇÖRƏK HAQQI

Dürüstlüyümüzü isbat etmək üçün xüsusən uşaq vaxtı çox and içmişik. Müqəddəslər, atəna və bir də çörək haqqı deyib doğru olduğumuzu sübut etməyə cəhd göstərmişik.

Bir də böyükər öyrədiblər ki, yere çörək düşəndə onu götürüb öpün və uca bir yerə qoyun ki, quşlar yesin. Bunu etməsən günah olar. Çörək süfrələrimizin ən gözəl təamı olmasa, olmazdır. Hətta belə bir deyim də var; bir tiki bir ığıd, bir ığıd bir kəndi qurtarar.

Bu gözəl nemət son vaxtlar qərübə fikirlərin güdazına gedib. Az qala süfrələrdən yığılmaq təhlükəsi ilə üz-üzədir. İnsanların şişmanlaşmasına səbəb son demə çörəkmiş. Bu azdır, müqəddəs saydığımız çörək haqqında ələ fikirlər irəli sürülür ki, ona pili çəkil-

miş qumbara kimi baxmağa məcbur olmuşuq. Deyilənə görə, ona müxtəlif qarışıqlar əlavə olunur. Kiminsə mədəsi bulanmasın deyər onları təkrar etmirəm. Onsuz da hamı əlində telefon bütün günü sosial platformadadır və yazılanlar barədə hər kədə kifayət qədər məlumat var.

Qida təhlükəsizliyi adlanan bir təşkilat hər bir rayonda və şəhərdə fəaliyyət göstərir. Hər

deyilənlər düzdürsə, ona müxtəlif qatqılar əlavə olunursa, etiketində cəvədar, zirəli, kəpəklə çörək və s. yazılan qara çörəklər rəngləyicilər vasitəsilə süni surətdə qaraldırırsa, aidiyyəti qurumlar məsuliyyət daşımalıdır.

İndi nəinki çörəyə and içmək, hətta onu almağa gedən də rəflərdəki nemətlərə az qala qorxu ilə baxır. Amma almağa məcburuq. Çünki çörəksiz süfrəmiz yoxsul görünür. Yanına nə qədər ləziz yeməklər düzülse belə, əgər çörək standartlara uyğun hazırlanarsa, onu körpə də «pəpə» deyərək yeyə bilər. Bu kəlmə uşaqlarımızın əziz və müqəddəs kəlmələrindən biridir.

Mənə ələ gəlir ki, son vaxtlar daha çörəyə and içən yoxdur. Siz necə, eşitmişiniz?!

Rəfiqə SADIQOVA,
yazıçı-jurnalist

Donald Tramp bütün ölkələri BCM-dən çıxmağa çağırır

BMT Baş Assambleyasında çıxış edən ABŞ Prezidenti Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin (BCM) "nəzarətdən çıxmış bir qurum" adlandırılıb və bütün üzv dövlətlərə təşkilatdan dərhal çıxmaq çağırışı edib.

Ağ Ev rəhbərinin dedi-yinə görə, Vaşinqton ABŞ hərbiçilərinin "saxta, Amerika əleyhinə tribunal" qarşısında mühakimə olunmasına icazə verməyəcək. "BCM üzvü olan bütün ölkələri bu nəzarətdən çıxmış quruma üzvlüyünü dərhal və rəsmi olaraq dayandırmağa çağırıram", - deyər o bildirib.

Məlum olduğu kimi, avqustun 18-də ABŞ-nin dövlət katibi Marko Rubio BCM sədri və baş prokuroru Tomoko Akane və Abdulayə Seyeyə qarşı Amerika sanksiyalarının tətbiq olduğunu elan edib. Rubio bildirib: "Bu şəxslər Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin yurisdiksiyasını tanımayan dövlətlərin vəzifəli şəxslərinin aşdırılması, həbs edilməsi, saxlanması və ya məhkəməyə verilməsi söylərinə birbaşa iştirak edəblər".

BCM-i təsis edən beynəlxalq müqavilənin tərəfi olmayan ABŞ Rusiya və İsrailə birlikdə artıq bir neçə məhkəmə məmurlarına qarşı sanksiyalar tətbiq edib. Bu tədbirlər onların Amerika maliyyə sistemi vasitəsilə əməliyyatları aparmasını qadağan edir.

Bundan əlavə, iyulun 13-də Vaşinqton Haaga məhkəməsinin "ABŞ suverenliyinə qarşı qəbul edilməz təhdid" yaratmaqda ittiham edərək Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinə qarşı genişmiqyaslı kampaniya başladığını elan edib. Dövlət Departamenti bəyanatında qeyd edib ki, Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsi Amerika hərbi və kəşfiyyat işçilərinə qarşı araşdırmalar açıb və "hesabsız qlobal arbitr" olmağa çalışaraq bu işləri bağlamaqdan imtina edib.

BMT Baş Assambleyasındakı çıxışı zamanı Ukraynadakı müharibəyə toxunan Donald Tramp onun tezliklə bitəcəyini gözlədiyini bildirib. Ağ Ev rəhbəri vurğulayıb ki, ABŞ bu məsələdə Rusiya və Ukrayna rəhbərliyi ilə sıx əməkdaşlıq edir. "Bu münaqişə həll olunacaq və çoxlarının düşündüyündən daha tez", - deyər o əlavə edib. ABŞ

Prezidenti Vaşinqtonun Moskvağa təzyiqi artırmağa hazır olduğunu bildirib. O, həmçinin ABŞ-nin Rusiyaya qarşı sanksiyaları genişləndirməsinə imkan verən Lindsy Qrem Qanunundan da bəhs edib. "Lazım gələrsə, bu sanksiyalardan istifadə edəəcəyəm", - deyər Tramp söz verib.

Nyu Yorkda kürsüdən Kuba haqqında danışan Donald Tramp onu "tamamilə uğursuz dövlət" adlandırdı. "Kuba əvvəllər üzvləşmədiyi uğursuzluğa düşər olur", - deyər bildirib. ABŞ Prezidentinin BMT Baş Assambleyasındakı çıxışının bitməsinə gözləmədən Kuba nümayəndələri nümayişkarənə şəkildə zalı tərk edəblər.

Rizvan CƏFƏROV

Neft bahalaşır

Yaxın Şərqdə davam edən gərginlik və neft ixracındakı fasilələr global iqtisadiyyata təsirlərini göstərməkdədir. Məlum olduğu kimi, hərbi gərginlik və dəniz yollarının bloklanması nəticəsində dünyada yanacağın qiyməti yüksəlib, neftin bir bareli 100 dollar civarına çatıb.

Münaqişənin ümumi maliyyə yükünün artıq 40 milyard dolları keçdiyi, yüksək enerji qiymətlərinin regional ticarət balansını itirə bilər, sənaye istehsalına da ciddi zərər vurduğunu bildirilir.

Tankerlərə və yanacaq obyektlərinə edilən hücumlar səbəbindən Bəhəlməndə boğazı ilə günlük neft ixracı iyun ayındakı 3,4 milyon bareldən azalaraq sentyabrda 700 min barel qədər geriləyib. Bunun qarşısını almaq, eləcə də Qırmızı dəniz, Bəhəlməndə və Ədən körfezində ticarət gəmilərinin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün beynəlxalq dəniz qüvvələri formalaşdırılıb. Məhz tətbiq edilən bu hərbi tədbirlər sayəsində neft axını müəyyən dərəcədə bərpa olunaraq böhrandan əvvəlki səviyyənin 65-70 faizinə, yəni günlük 11-13 milyon barel çatdırılıb. Lakin dəniz yolundakı məhdudiyyətlər və xüsusilə dizəl yanacağı tədarükündəki kəsintilər səbəbindən bölgədəki bir çox ölkədə yanacaq qıtlığı yaranıb, təcili yanacaq ehtiyatları isə ciddi şəkildə aşağı enib. Bu vəziyyət neft emalı zavodlarının iş ahəngini pozaraq Avropa və Asiya bazarlarında dizəl qıtlığını daha da kəskinləşdirib.

Hörmüz boğazı və ümumilikdə Yaxın Şərqi regionu global neft bazarının strateji nöqtəsi hesab olunur. Dünyada istifadə edilən neft və neft məhsullarının təxminən 20 faizi (günlük ortalama 20-21 milyon barel və ya dəniz yolu ilə daşıyan neftin dördüdə biri) məhz bu dar su yolundan keçir. Bu boğaz region ölkələrinin enerji resurslarını dünya bazarlarına çıxaran əsas, demək olar ki, alternativsiz dəniz marşrutudur. Məhz bu strateji əhəmiyyətinə görə Yaxın Şərqdə geosiyasi gərginlik yüksələndə və ya logistik marşrutlara təhlükə yaranıqda neftin qiyməti dərhal artır. Enerji daşıyıcılarının bahalaşması isə hava və dəniz nəqliyyatı xərclərini yüksəldir, kənd təsərrüfatı istehsalını bahalaşdırır və yekunda ərzaq qiymətlərinin artması ilə inflyasiya təzyiqini gücləndirir.

Eyni zamanda kəskinləşən təchizat böhranı ölkələri qısamüddətli enerji təhlükəsizliyinə üstünlük verməyə məcbur edir. Yanacaq xərclərinin artması bütün dünyada istehsal olunan malların maya dəyərini yüksəldir. Bu vəziyyət mərkəzi bankların inflyasiya ilə mübarizəsini daha da çətinləşdirir. Hazırda hökumətlər elektrik stansiyalarının və nəqliyyat sistemlərinin kəsintisiz işləməsi üçün strateji ehtiyatlardan istifadə etməyə başlayıblar. Ekspertlər yaxın aylarda dəniz yollarında tam təhlükəsizlik təmin olunmazsa, global iqtisadi artım tempinin nəzərdəcarpan dərəcədə zəifləyəcəyini proqnozlaşdırırlar.

Təhminə VERDİYEVA,
"Azərbaycan"

"Şahdəniz"dən təzə xəbər var

Hazırda dünyada istismar olunan ən böyük karbohidrogen yataqlarından biri - "Şahdəniz" işlənməsinin hər iki mərhələsi çərçivəsində qaz və kondensat verir. Hələ neçə il əvvəl geoloqlar və digər neft-qaz mütəxəssisləri Xəzərin Azərbaycan sektorundakı bu zəngin yatağın ehtiyatlarını daha çox olduğunu demişdilər. Budur, indi "Şahdəniz" konsorsiumu daha bir layihəni gerçəkləşdirməkdədir.

2,9 milyard dollar dəyərində olan "Şahdəniz Kompresiya" (ŞDK) layihəsində məqsəd yataqdakı aşağıtəzyiqli qaz ehtiyatlarını əlçatan etməkə onların hasilatına başlamaqdır. Beləliklə, yataqdan maksimum qazvermə əmsalına nail olunacaq. Layihənin yataqdan təxminən 50 milyard kubmetr əlavə qaz, eləcə də 25 milyon barel yaxın əlavə kondensat hasilatına və ixracına imkan yaradacağı gözlənilir.

ŞDK çərçivəsində yeni bir kompresiya obyektinin - elektriklə işləyən, heysətsiz kompresiya platformasının (və ya Əsasən Heyətsiz Qurğu) inşası nəzərdə tutulur. Layihə həmçinin "Şahdəniz" müqavilə sahəsində quraşdırılacaq bir sıra əlaqədar obyektləri, eləcə də "Şahdəniz Alfa" (ŞDA) və "Şahdəniz Bravo" (ŞDB) platformalarının və Səngəçal terminalında mövcud infrastruktur üzərində aparılacaq bir sıra işləri də əhatə edir.

BP özünün yarımillik hesabatında "Şahdəniz Kompresiya" üzrə görülən işlər barədə ətraflı məlumat vermişdi. Əməliyyatçı şirkət bildirmişdi ki, cari ilin birinci yarısında ŞDK layihəsi təhlükəsiz şəkildə və qrafiki qabaqlayaraq irəliləyib. Eyniadlı platformanın üst modullarının və dayaq blokunun tikintisi işləri müvafiq olaraq Bayıl istehsalat-quraşdırma sahəsində və Heydər Əliyev adına Bakı Dərin Özüllər Zavodunda plana uyğun davam edib.

Bir qədər əvvəl şirkətdən "Şahdəniz Kompresiya" layihəsi çərçivəsində avtomatlaşdırılmış əməliyyatlar üçün lazım olan sistemlərin təminatı üzrə iri müqavilə imzalandığı barədə məlumat da almışdıq.

"Şahdəniz Kompresiya"dan yeni xəbər də var. Belə ki, layihə üzrə mühüm bir mərhələ əldə olunub. BP dənizdə boru payalının quraşdırılması əməliyyatlarını uğurla başa çatdırıb və layihə üzrə dənizdə tikinti işlərinə başlayıb.

Son bir neçə həftə ərzində ŞDK platformasının dayaq blokunun əsasını təşkil edəcək 4 boru paya "Xankəndi" sualtı tikinti gəmisi vasitəsilə təhlükəsiz şəkildə dənizə daşınaraq öz yerinə quraşdırılıb.

Əməliyyatların əsas məqamları kimi qeyd olunur ki, hər birinin uzunluğu təxminən 70 metr, diametri 108 düym və çə-

manın üst modullarının və dayaq blokunun tikintisi işləri müvafiq olaraq Bayıl istehsalat-quraşdırma sahəsində və Heydər Əliyev adına Bakı Dərin Özüllər Zavodunda plana uyğun davam edib.

Bir qədər əvvəl şirkətdən "Şahdəniz Kompresiya" layihəsi çərçivəsində avtomatlaşdırılmış əməliyyatlar üçün lazım olan sistemlərin təminatı üzrə iri müqavilə imzalandığı barədə məlumat da almışdıq.

"Şahdəniz Kompresiya"dan yeni xəbər də var. Belə ki, layihə üzrə mühüm bir mərhələ əldə olunub. BP dənizdə boru payalının quraşdırılması əməliyyatlarını uğurla başa çatdırıb və layihə üzrə dənizdə tikinti işlərinə başlayıb.

Son bir neçə həftə ərzində ŞDK platformasının dayaq blokunun əsasını təşkil edəcək 4 boru paya "Xankəndi" sualtı tikinti gəmisi vasitəsilə təhlükəsiz şəkildə dənizə daşınaraq öz yerinə quraşdırılıb.

Əməliyyatların əsas məqamları kimi qeyd olunur ki, hər birinin uzunluğu təxminən 70 metr, diametri 108 düym və çə-

kisi 292 ton olan bu payalar BP-nin Xəzərdə indiyədək quraşdırdığı ən böyük diametrlili boru payalardır. Quraşdırma zamanı payaların sabitliyini və şaquli vəziyyətdə qalmasını təmin etmək üçün xüsusi hazırlanmış 188 tonluq sualtı dayaq təvassından istifadə olunub. Həmçinin kampaniya çərçivəsində BP-nin regiondakı əməliyyatlarında ilk dəfə olaraq paya tıxacı texnologiyası tətbiq edilib.

Bu əməliyyatlar ŞDK layihəsinin həyata keçirilməsində əhəmiyyətli bir addımdır və 2028-ci ilin birinci yarısına planlaşdırılan növbəti mühüm mərhələ - platformanın dayaq blokunun quraşdırılması üçün yol açır.

Bütün bunlar göstərir ki, hazırda layihə üzrə inşaat işləri rəvan davam edir. Tikintinin 2029-cu ildə başa çatması ilə ŞDK platformasının həmin il "Şahdəniz Alfa"dan, 2030-cu ildə isə "Şahdəniz Bravo"dan çıxarılan qaz həcmələrini kompresiya etmək üçün hazır olacağı planlaşdırılır.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Media və Yayım Şurası: Azərbaycanda hicabla əlaqədar kütləvi həbslər barədə məlumatlar dezinformasiyadır

Türkiyənin bəzi media resurslarında və sosial şəbəkə hesablarında Azərbaycanla hicabla əlaqədar kütləvi həbslərin başladığı və insanların bu səbəbdən ölkəni tərk etdiyi barədə yayılan əsassız iddialar dini həssaslıqlardan istifadə etməklə ictimai rəyi manipulyasiya etməyə və ölkəmiz haqqında yanlış təsəvvür formalaşdırmağa yönəlmiş açıq dezinformasiya nümunəsidir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Media və Yayım Şurasının açıqlamasında bu barədə bildirilib.

Açıqlamada qeyd olunub ki, ayrı-ayrı siyasi və ictimai şəxslərin bu cür saxta məlumatların yayılmasına iştirak etməsi, əsassız iddiaları təhqirəməz ifadələrlə təqdim etməsi onların daşdıqları ictimai məsuliyyətə zidd olmaqla yanaşı, auditoriya-təsir imkanlarından sui-istifadənin qəbul edilməz təzahürüdür.

dür. Media və Yayım Şurası ölkəmiz haqqında saxta məlumatların yayılmasını qətiyyətlə pisləyir, media nümayəndələrini, siyasi və ictimai şəxslərini informasiya yayımında məsuliyyətli davranmağa, ictimaiyyətə isə belə yayışlara tənqidi yanaşmağa, məlumatları etibarlı mənbələrdən yoxlamağa və dezinformasiyanın yayılmasına vasitəçi olmamağa çağırır",- deyər açıqlamada bildirilib.

Hava əsasən yağmursuz keçəcək, bəzi rayonlarda yağış yağacaq

Azərbaycanda bu günə gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişiklik buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi proqnozlaşdırılır. Lakin gecə və səhər bəzi yerlərdə yağış yağacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Şimal-şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 15-17, gündüz 19-21 dərəcə isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 767 millimet civə sütunu, nisbi rütubət isə 65-75 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə fasilələrlə yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə yağıntının intensiv və güclü olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Axşam qərb rayonlarında yağıntılar tədricən kəsiləcək. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman və səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 7-12, gündüz 14-19, bəzi yerlərdə 21 dərəcə isti təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır.

Şərq Zəngəzur: Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilanda bəzi yerlərdə fasilələrlə yağış yağacağı, ayrı-ayrı yerlərdə şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gecə və sə-

hər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək . Havanın temperaturunun gecə 5-10, gündüz 11-16, bəzi yerlərdə 20-22 dərəcə isti olacağı bildirilir.

Qazax, Gəncə, Samux, Goranboy, Tərtər, Şəmkir, Tovuz, Naftalanda bəzi yerlərdə fasilələrlə yağış yağacağı, ayrı-ayrı yerlərdə qısamüddətli intensiv olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi proqnozlaşdırılır. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 10-15, gündüz 18-23 dərəcə isti təşkil edəcək.

Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusarda bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Gecə və səhər ayrı-ayrı yerlərdə qısamüddətli intensiv və güclü olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək . Havanın temperaturunun gecə 9-14,

gündüz 15-20, dağlarda gecə 5-8, gündüz 10-15 dərəcə isti olacağı proqnozlaşdırılır.

Yevlax, Ağdaş, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Bərdə, Beyləqan, Sabirabad, Mingəçevir, Biləsuvar, Saatlı, Göyçay, Ucar, Şirvan, Hacıqabul, Zərdab, Salıyan, Neftçilərdə bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə qısamüddətli intensiv olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi, bəzi şərq rayonlarında yağıntılardan bir qədər güclənəcəyi ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 14-17, gündüz 19-24 dərəcə isti təşkil edəcək.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara, Biləsuvar, Cəlilabadda bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı proqnozlaşdırılır. Ayrı-ayrı yerlərdə qısamüddətli şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 14-16, gündüz 20-24, dağlarda gecə 9-13, gündüz 15-18 dərəcə isti olacaq.